

URZĄD ZAMÓWIEŃ PUBLICZNYCH

**ZAMÓWIENIA PUBLICZNE
W UNII EUROPEJSKIEJ**

**PROCEDURY ODWOŁAWCZE
W ŚWIETLE DYREKTYW**

Zamówienia publiczne w Unii Europejskiej - procedury odwoławcze w świetle dyrektyw

Pod redakcją UZP: P. Gorecki, D. Piasta, M. Lemke

© Urząd Zamówień Publicznych, 1998

www.uzp.gov.pl

Wydawnictwo finansowane ze środków pomocowych

Unii Europejskiej PHARE, Program FIESTA II

ISBN 83-7204-048-6

Tekst nie zweryfikowany przez UKIE

(numeracja stron może się różnić od wersji książkowej wydrukowanej przez UZP)

Spis treści

Marian Lemke - Wstęp	4
Dyrektywa Rady 89/665/EEC z 21 grudnia 1989 r. koordynująca przepisy i regulacje administracyjne, dotyczące stosowania procedur odwoławczych w udzielaniu zamówień publicznych na dostawy i roboty budowlane.	16
Dyrektywa Rady 92/13/EEC z 25 lutego 1992 r. koordynująca przepisy i regulacje administracyjne dotyczące stosowania zasad Wspólnoty w zakresie procedur udzielania zamówień przez podmioty działające w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i telekomunikacji	22
Uregulowania krajowe państw członkowskich, dotyczące:	
Dyrektywy Rady 89/665/EEC z 21 grudnia 1989 r.	33
Dyrektywy Rady 92/13/EEC z 25 lutego 1992 r.	39
Orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości:	
Orzeczenie z dnia 19 listopada 1991 r. (Andrea Francovich, Danila Bonifaci i inni przeciwko Republice Włoskiej)	43
Orzeczenie z dnia 24 stycznia 1995 r. (Komisja przeciwko Królestwu Holandii)	45
Orzeczenie z dnia 4 maja 1995 r. (Komisja przeciwko Republice Greckiej)	46
Orzeczenie z dnia 19 sierpnia 1996 r. (Komisja przeciwko Republice Greckiej)	47
Orzeczenie z dnia 17 września 1997 r. (Dorsch Consult Ingenieurgesellschaft mbH przeciwko Bundesbaugesellschaft Berlin mbH)	53
Orzeczenie z dnia 24 września 1998 r. (EvoBus Austria GmbH przeciwko Niederösterreichische Verkehrsorganisations GmbH (Novog))	65
Orzeczenie z dnia 24 września 1998 r. (Walter Tögel przeciwko Niederösterreichische Gebietskrankenkasse)	75

Marian Lemke - Wstęp¹

Ogólne omówienie dyrektyw odwoławczych

Istotną częścią prawa europejskiego regulującego problematykę zamówień publicznych są dwie dyrektywy "odwoławcze": dyrektywa 89/665/EEC z 21 grudnia 1989 r. dotycząca koordynacji procedur odwoławczych w odniesieniu do zamówień publicznych na roboty budowlane, dostawy i usługi (sektory „klasyczne”) oraz dyrektywa 92/13/EEC z 25 lutego 1992 r. dotycząca koordynacji procedur odwoławczych w odniesieniu do zamówień udzielanych przez podmioty sektora użyteczności publicznej (tj. gospodarki wodnej, energii, transportu i telekomunikacji)².

Jak wynika z preambuł do dyrektyw, celem ich wprowadzenia było zasadnicze wzmocnienie gwarancji dla przejrzystości i braku dyskryminacji w zamówieniach publicznych wewnątrz Unii oraz stworzenie na poziomie ustawodawstwa wewnętrznego państw członkowskich jednolitej w skali całej wspólnoty procedury rozstrzygania sporów dotyczących udzielania zamówień publicznych.

Obie dyrektywy są stosunkowo krótkie i przejrzyste - dyrektywa 89/665 liczy zaledwie 6 artykułów, dyrektywa 92/13 - 14 artykułów.

Przepisy dyrektywy dotyczącej procedur odwoławczych w sektorach „klasycznych” można zreferować następująco:

- kraje członkowskie zapewnią efektywne funkcjonowanie systemu możliwie najszybszego rozpatrywania odwołań od decyzji podejmowanych przez zamawiających w trakcie postępowania o udzielenie zamówienia publicznego (art. 1 ust. 1)³,
- przedmiotem odwołania może być zarzut naruszenia unijnego prawa w zakresie zamówień publicznych lub prawa krajowego implementującego przepisy unijne (art. 1 ust. 1),
- kraje wprowadzające przepisy zgodne z dyrektywami związane są fundamentalnym dla prawa europejskiego zakazem dyskryminacji ze względu na przynależność państwową, co w tym kontekście oznacza, że środki odwoławcze, przysługujące podmiotom z innych państw członkowskich na podstawie przepisów wydanych w celu wdrożenia niniejszych dyrektyw, nie mogą być gorsze niż przysługujące podmiotom krajowym na podstawie innych przepisów krajowych (art. 1 ust. 2),
- środki odwoławcze, o których mowa w dyrektywach, powinny być dostępne co najmniej dla każdego, kto ma lub mógł mieć interes w uzyskaniu danego zamówienia

i czyj interes doznał lub mógł doznać uszczerbku wskutek naruszenia przepisów przez zamawiającego (art. 1 ust. 3),

- państwa członkowskie mogą wprowadzić w przepisach krajowych dodatkową procedurę poprzedzającą odwołanie, polegającą na przedstawieniu zastrzeżeń bezpośrednio wobec zamawiającego, z równoczesnym poinformowaniem go o zamiarze wniesienia odwołania (protest); w tym przypadku wniesienie protestu jest warunkiem możliwości wniesienia odwołania (art. 1 ust. 3),
- przepisy powinny dopuszczać możliwość zawieszenia zaskarżonego postępowania o udzielenie zamówienia publicznego (art. 2 ust. 1 lit. (a)), jak również uchylenia bezprawnej decyzji zamawiającego (art. 2 ust. 1 lit. (b)) oraz przyznania odszkodowania poszkodowanemu oferentowi (art. 2 ust. 1 lit. (c)),
- państwa członkowskie powinny zagwarantować skuteczną egzekucję rozstrzygnięć (art. 2 ust. 7),
- odwołania dotyczące naruszeń przepisów o zamówieniach publicznych powinny być rozstrzygane przez sąd lub niezależny organ, którego członkowie są sędziami lub są powoływani (i odwoływani) na zasadach analogicznych jak sędziowie; co najmniej przewodniczący takiego organu winien posiadać kwalifikacje sędziowskie (art. 2 ust. 8),
- w przypadku, gdy odwołania rozstrzyga organ inny niż sąd, rozstrzygnięcie powinno zawierać pisemne uzasadnienie, a od takiego rozstrzygnięcia powinno przysługiwać odwołanie do sądu (art. 2 ust. 8),
- niezależnie od odwołań wnoszonych przez oferentów, w przypadku jawnego rażącego naruszenia przepisów prawa wspólnotowego w zakresie zamówień publicznych Komisja Europejska może z własnej inicjatywy, przed rozstrzygnięciem postępowania, wezwać dane państwo do niezwłocznego usunięcia wskazanych naruszeń (art. 3) i ewentualnie wnieść skargę przeciwko krajowi odpowiedzialnemu za te naruszenia do Trybunału Europejskiego,
- państwa członkowskie corocznie składają Komisji Europejskiej sprawozdanie na temat działania krajowych procedur odwoławczych.

Dyrektywa dotycząca procedur odwoławczych w sektorach użyteczności publicznej zawiera dokładnie wszystkie powyższe regulacje oraz pewne dodatkowe, mniej formalne, procedury rozwiązywania (a raczej unikania) sporów:

- opisaną w art. 4 - 7 procedurę *atestacji*, tzn. dobrowolnego poddania się przez zamawiającego zewnętrznej okresowej kontroli zgodności z przepisami własnych regulacji i procedur udzielania zamówień; kontrolę taką mogą wykonywać niezależni i obiektywni inspektorzy, wybrani z listy prowadzonej przez odpowiedni organ

państwowy; pozytywny wynik kontroli uprawnia zamawiającego do publikacji ogłoszenia o zgodności jego praktyki z wymaganiami dyrektywy, nie uniemożliwia jednakże wnoszenia odwołań przez oferentów,

- przewidzianą w art. 9 - 11 procedurę *koncyliacji*, tzn. dobrowolnego wdania się przez zamawiającego w postępowanie pojednawcze z niezadowolonym uczestnikiem postępowania pod nadzorem niezależnego arbitra zaproponowanego przez Komisję Europejską.

Te dwie dodatkowe procedury nie znalazły dotychczas większego praktycznego zastosowania – jedynie w Irlandii dopiero rozpoczęto proces kwalifikacji osób uprawnionych do wydawania opinii atestacyjnych a procedura koncyliacji nie została wykorzystana w praktyce ani razu w żadnym kraju członkowskim.

Sposób implementacji dyrektyw

Zgodnie z art. 189 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską państwa członkowskie zobowiązane są, w celu implementacji dyrektywy, do wydania w określonym czasie przepisów krajowych, odpowiadających treści dyrektywy. Państwa członkowskie mają swobodę wyboru drogi, środków legislacyjnych i sposobu, w jaki cel dyrektywy zostanie inkorporowany do ustawodawstwa krajowego.

Zgodnie z art. 5 dyrektywy odwoławczej w sektorach „klasycznych” państwa członkowskie zostały zobowiązane do dostosowania ustawodawstwa krajowego do jej rozwiązań w ciągu niespełna dwóch lat od przyjęcia dyrektywy (tj. do dnia 21 grudnia 1991 r.), a dyrektywy odwoławczej w sektorze użyteczności publicznej, zgodnie z jej art. 13, w ciągu roku od przyjęcia (tj. do dnia 1 stycznia 1993 r.).

Poszczególne kraje członkowskie Unii Europejskiej wybrały, zgodnie z własną tradycją prawną, różne drogi transpozycji celów dyrektyw odwoławczych do ustawodawstwa krajowego. Część krajów uznała za stosowne uchwalić specjalne ustawy wdrażające wspólnotowe dyrektywy odwoławcze wprost do systemu krajowego (np. Wielka Brytania, Irlandia, Dania), część krajów wprowadziło tylko odpowiednie poprawki i uzupełnienia do istniejących przepisów krajowych (np. Niemcy, Włochy, Luksemburg), wreszcie część krajów uznała, że ich istniejące dotychczas możliwości odwoławcze w zakresie zamówień publicznych są już zgodne z wymaganiami dyrektyw i nie wymagają żadnych zmian (np. Belgia, Holandia, Portugalia). W niektórych przypadkach dopiero orzeczenie Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości (na wniosek Komisji Europejskiej) o niewłaściwej implementacji dyrektyw odwoławczych (lub braku implementacji) zmusiło kraje członkowskie do podjęcia działań legislacyjnych i uchwalenia stosownych przepisów wdrażających (np. Grecja). Komisja Europejska podnosi, że nadal - mimo upływu paru lat od ostatecznego terminu transpozycji, dyrektywy odwoławcze nie są właściwie wdrożone do ustawodawstwa krajowego (odnośnie dyrektywy 89/665/EEC dotyczy: Niemiec, Hiszpanii, Portugalii, Austrii i Szwecji; a w odniesieniu do dyrektywy 92/13/EEC aż 9 spośród 15 krajów członkowskich).

W zależności od przyjętego w danym państwie systemu prawnego, procedury odwoławcze w zakresie zamówień publicznych są częścią procedury cywilnej (np. Wielka Brytania, Holandia), procedury sądownoadministracyjnej (Szwecja, Francja, Hiszpania), bądź poszczególne instytucje regulowane omawianymi dyrektywami przynależą do procedury administracyjnej (odnośnie uchylecia decyzji zamawiającego) i do procedury cywilnej (odnośnie zasądzenia odszkodowania) - np. w Belgii, Danii i Włoszech.

Zakres obowiązywania dyrektyw

Dyrektywy odwoławcze regulują wyłącznie tryb rozstrzygania sporów dotyczących procedur udzielania zamówień publicznych regulowanych właściwymi dyrektywami „proceduralnymi” (oraz krajowymi przepisami implementującymi dane dyrektywy) i tak: dyrektywa 89/665/EEC obejmuje zakresem działania procedury udzielania zamówień na dostawy (dyrektywa 93/36/EEC z 14 czerwca 1993 r.), roboty budowlane (dyrektywa 93/37/EEC z 14 czerwca 1993 r.), usługi⁴ (dyrektywa 92/50/EEC z 18 czerwca 1992 r.), natomiast dyrektywa 92/13/EEC obejmuje procedury regulowane dyrektywą dotyczącą zamówień udzielanych przez jednostki sektora użyteczności publicznej, tj. gospodarki wodnej, energii, transportu i telekomunikacji (dyrektywa 93/38/EEC z 14 czerwca 1993 r.). Dyrektywy odwoławcze nie obejmują zatem bezpośrednio swoim działaniem procedur udzielania zamówień publicznych nie objętych dyrektywami „proceduralnymi”, np. o wartości mniejszej od progów określonych w odpowiednich dyrektywach lub zamówień publicznych wprost wyłączonych spod działania dyrektyw (np. zamówień militarnych). To oczywiście nie sprzeciwia się temu, by krajowy system rozstrzygania odwołań w zakresie zamówień publicznych był zgodny z wymaganiami unijnych dyrektyw odwoławczych. Faktycznie, w większości krajów Unii ten sam reżim odwoławczy reguluje jednakowo zarówno zamówienia o wartości powyżej progów unijnych, jak i poniżej⁵.

Dyrektywy odwoławcze określają wymogi odnośnie procedur rozstrzygania skarg wnoszonych przez oferentów wobec „*decyzji podjętych przez zamawiającego*” (art. 1 ust. 1), przy czym same dyrektywy nie zawierają definicji pojęcia „*decyzji zamawiającego*”. W świetle doktryny⁶ oraz licznych orzeczeń Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości nie ulega wątpliwości, że „*decyzjami*” w tym kontekście są zarówno decyzje sensu stricte, a więc np. decyzja o wykluczeniu danego oferenta z postępowania lub decyzja o udzieleniu zamówienia danemu oferentowi, jak również „*decyzjami*” w tym kontekście są np. postanowienia zawarte w specyfikacji istotnych warunków zamówienia odnośnie wymogów stawianych oferentom lub wymogi dotyczące określonego sposobu wykonania zamówienia.

Czynna legitymacja procesowa

Interesującym przykładem wskazującym na różnorodność sposobów implementacji dyrektyw w poszczególnych krajach członkowskich jest kwestia określenia kręgu podmiotów uprawnionych do wnoszenia odwołań (posiadających czynną legitymację procesową).

Stosownie do art. 1 ust. 1 prawo do wniesienia odwołania winien mieć „*co najmniej każdy, kto ma lub miał interes w uzyskaniu danego zamówienia, w przypadku gdy jego interes doznał lub mógł doznać uszczerbku w wyniku naruszenia przepisów*”.

Bezdiskusyjne jest, że zgodnie z dyrektywą prawo do korzystania ze środków odwoławczych przysługuje:

- każdemu uczestnikowi postępowania, który utracił szansę na uzyskanie zamówienia w wyniku decyzji podjętej z naruszeniem przepisów (np. oferent został bezprawnie wykluczony z postępowania, zastosowano niedopuszczalne kryteria oceny i wyboru ofert lub dokonano wyboru ofert niezgodnie z przyjętymi kryteriami oceny ofert),
- potencjalnemu oferentowi, który z winy zamawiającego nie miał nawet szansy przystąpienia do postępowania wskutek naruszenia przepisów przez zamawiającego (np. ominięcia przepisów nakazujących publikację ogłoszenia o przetargu w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej, nieuzasadnionego wyboru procedury nieprzetargowej lub zawarcia w dokumentacji przetargowej dyskryminujących postanowień uniemożliwiających przystąpienie do postępowania).

W świetle dyrektywy wydaje się, że uczestnik postępowania musi wykazać swój interes prawny i w odwołaniu udowodnić, że w przypadku gdyby postępowanie było prowadzone zgodnie z przepisami, miałby szansę na uzyskanie zamówienia (wykazać wpływ naruszenia przepisów na wynik postępowania). Dosłowna lektura tekstu dyrektywy pozwala na taką interpretację, i tak jest zazwyczaj przyjęte. Jednakże w niektórych krajach zakłada się, iż każdy uczestnik postępowania ma prawo do oprostowania niezgodnych z przepisami czynności zamawiającego, niezależnie od tego, czy protestujący podnosi, że przedstawił najkorzystniejszą ofertę i czy naruszenie przepisów miało bezpośredni, negatywny dla niego wpływ na wynik przetargu (np. w Belgii).

Bezpośrednio same dyrektywy nie przewidują możliwości składania odwołań przez podmioty nie będące stroną postępowania o udzielenie zamówienia, np. przez podwykonawców nie biorących samodzielnie udziału w postępowaniu, lecz zainteresowanych jego wynikiem, lub przez stowarzyszenia zrzeszające dostawców i wykonawców. Lecz użycie w art. 1 ust. 1 zwrotu „co najmniej” oznacza, iż kraje członkowskie dysponują swobodą w rozszerzaniu listy podmiotów uprawnionych do wnoszenia odwołań⁷. W części krajów (Portugalia, Wielka Brytania, Grecja) stowarzyszenia dostawców i wykonawców są *explicite* wykluczone z postępowania odwoławczego (dostępnego wyłącznie dla indywidualnych dostawców/wykonawców), w niektórych zaś krajach przepisy ogólne (Holandia, Belgia, Włochy) lub orzecznictwo (Irlandia) przewidują możliwość wszczęcia postępowania odwoławczego przez takie stowarzyszenia w interesie ich członków. Najdalej w tym zakresie idą rozwiązania przyjęte w Danii, gdzie czynną legitymację procesową w sprawach związanych z zamówieniami publicznymi posiada zarówno „każdy, kto ma w tym interes prawny”, jak i podmioty enumeratywnie wymienione w rozporządzeniu Ministra Przemysłu, a wśród nich organy administracji rządowej (Ministerstwo Przemysłu, Ministerstwo Finansów), związki zawodowe, organizacje pracodawców, stowarzyszenia dostawców i wykonawców.

Sankcje

Celem dyrektyw odwoławczych jest zagwarantowanie funkcjonowania skutecznego mechanizmu korygowania bezprawnych decyzji zamawiającego na możliwie wczesnym etapie (przed podpisaniem umowy) i zapobiegania dalszemu narażaniu na szkodę uzasadnionego interesu oferentów (art. 2 ust. 1 lit (a)). Dla osiągnięcia tego celu odpowiednie organy orzekające o naruszeniach przepisów o udzielaniu zamówień publicznych powinny dysponować uprawnieniami wystarczającymi co najmniej do:

- zawieszenia postępowania o udzielenie zamówienia publicznego,
- zawieszenia wykonania zakwestionowanej decyzji zamawiającego,
- uchylecia bezprawnej decyzji zamawiającego (łącznie z wykreśleniem z dokumentacji przetargowej dyskryminujących warunków technicznych, finansowych lub ekonomicznych lub uznaniem takich zapisów za bezprawne i niewiążące),
- przyznania odszkodowania oferentowi, którego interes został naruszony.

Dyrektywy jednoznacznie wymagają, by organy orzekające miały prawo do szybkiego podejmowania skutecznych decyzji tymczasowych we wstępnym postępowaniu zabezpieczającym (art. 2 ust. 1 lit. (a)).

Jednakże zgodnie z art. 2 ust. 3, wszczęcie postępowania odwoławczego nie musi pociągać za sobą automatycznie zawieszenia odnośnego postępowania o udzielenie zamówienia publicznego.

Wreszcie art. 2 ust. 4 zakłada, że państwa członkowskie, konstruując system odwoławczy, wezmą pod uwagę zasadę proporcjonalności⁸ i postulat równowagi pomiędzy potrzebą ochrony uzasadnionego interesu oferentów a potencjalnymi kosztami tej ochrony i potrzebą ochrony interesu publicznego. Przepis ten dopuszcza odmowę zawieszenia postępowania o udzielenie zamówienia publicznego wskutek uruchomienia procedury odwoławczej, jeżeli wstrzymanie udzielenia (lub realizacji) zamówienia groziłoby powstaniem szkody większej, niż ta, która grozi oferentowi. Dyrektywy milczą na temat możliwości unieważnienia umowy zawartej z naruszeniem przepisów proceduralnych.

Realizacja przepisów dyrektyw o sankcjach w poszczególnych krajach członkowskich zależy przede wszystkim od tego, czy środki odwoławcze w zakresie zamówień publicznych są częścią procedury sądownoadministracyjnej, cywilnoprawnej, czy stanowią procedurę odrębną.

Odpowiedzialność odszkodowawcza

Jednym z najważniejszych przepisów dyrektyw odwoławczych jest przepis nakazujący wprowadzenie prawa do odszkodowania dla oferenta, który poniósł szkodę w wyniku naruszenia przepisów o udzielaniu zamówień publicznych (art. 2 ust. 1 lit. (c)). Uważa się, że wprowadzenie zasady odpowiedzialności odszkodowawczej ponoszonej przez zamawiającego jest najskuteczniejszą metodą wymuszenia respektowania prawa o zamówieniach publicznych. Z jednej strony działa jako czynnik odstrasżający wobec zamawiającego, który mając w perspektywie ryzyko wypłacenia (wysokiego) odszkodowania winien z większą starannością przestrzegać przepisy o zamówieniach publicznych i unikać zawierania umów z naruszeniem procedury, z drugiej zaś strony działa zachęcająco wobec firm uczestniczących w przetargach, które - mając możliwość uzyskania rekompensaty - są motywowane do staranniejszego monitorowania prawidłowości przetargów, w których biorą udział. Równocześnie jednak podnosi się argument, że mechanizm odpowiedzialności zamawiającego nie powinien zbyt faworyzować oferentów - nie może naruszać interesu publicznego, a odszkodowania, o których mowa, są przecież wypłacane ze środków publicznych⁹.

Odpowiedni fragment dyrektywy 89/665/EEC koordynującej procedury odwoławcze w sektorach klasycznych jest dość lakoniczny i nie określa szczegółowych przesłanek przyznania odszkodowania ani jego wysokości i sposobu obliczania szkody¹⁰. Obszerniejsze i bardziej precyzyjne regulacje zawiera dyrektywa 92/13/EEC koordynująca procedury odwoławcze w sektorze użyteczności publicznej. Jej art. 2 ust. 7 stanowi, iż „*w przypadku ubiegania się o odszkodowanie obejmujące koszty przygotowania oferty i koszty uczestnictwa w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego, od podmiotu ubiegającego się o odszkodowanie wymaga się jedynie udowodnienia naruszenia prawa Wspólnoty w zakresie zamówień publicznych lub prawa krajowego implementującego prawo wspólnotowe, oraz że podmiot ów miał realną szansę wygrania postępowania, i że szansa ta została zaprzeczona w wyniku naruszenia przepisów*”¹¹.

Bezspornie ze szkodą poniesioną przez oferenta, który przedstawił najkorzystniejszą ofertę, mamy do czynienia w sytuacji, gdy zamawiający z naruszeniem przepisów wybrał inną, mniej korzystną ofertę i z tak wybranym oferentem podpisał umowę w sprawie zamówienia publicznego. Brak natomiast w obowiązujących tekstach dyrektyw odpowiedzi na pytanie, czy szkoda oferenta obejmuje tylko realnie poniesione koszty przygotowania oferty i udziału w postępowaniu (*damnum emergens*) czy również utracone spodziewane zyski (*lucrum cessans*). Brak również odpowiedzi, w jaki sposób i na jakiej podstawie skalkulować wysokość szkody.

Szczegóły rozwiązań dotyczących odpowiedzialności odszkodowawczej pozostawiono krajom członkowskim.

Przykładowo sądy belgijskie, holenderskie i francuskie mogą zasądzić odszkodowanie w pełnej wysokości, obejmujące koszty przystąpienia do przetargu i utracone potencjalne korzyści, podczas gdy np. przepisy włoskie dopuszczają tylko kompensatę szkody w granicach ujemnego interesu umownego. W Austrii i Szwecji dopuszczalne jest przyznanie

wyłącznie odszkodowania pokrywającego koszty przygotowania oferty i uczestnictwa w przetargu.

Jednakże, mimo istniejących możliwości prawnych, w praktyce sądy krajowe rzadko przyznają odszkodowania uczestnikom postępowania o udzielenie zamówienia publicznego, poszkodowanym przez niewłaściwe prowadzenie postępowania¹².

Komisja Europejska w „Zielonej księdze zamówień publicznych” wyraża niezadowolenie z powodu niejednolitego podejścia w krajach członkowskich do zasady przyznawania i wysokości odszkodowań, proponując przyjęcie jako obligatoryjnej zasady przyznawania pełnego odszkodowania (pokrywającego również utracone korzyści) i dodatkowo wprowadzenie możliwości przyznania zadośćuczynienia od zamawiającego na rzecz poszkodowanego oferenta o wysokości wyższej od realnej szkody¹³.

Organy orzekające

Poza paroma wyjątkami, implementacja nowych przepisów odwoławczych nie wymagała stworzenia w krajach wdrażających dyrektywy żadnych nowych niezależnych organów orzekających, spełniających wymogi art. 2 ust. 8 dyrektyw. Sprawy wniesione przez oferentów przeciwko zamawiającemu o naruszenie procedur udzielania zamówień publicznych podlegają bądź jurysdykcji powszechnych sądów cywilnych (tak w Wielkiej Brytanii, Irlandii, Holandii), bądź sądownictwu administracyjnemu (tak w Szwecji, Francji, Hiszpanii i Portugalii), lub też o bezprawności decyzji zamawiającego orzekają sądy administracyjne, a o odszkodowaniu dla oferenta sądy cywilne (tak w Belgii, Luksemburgu i Włoszech).

W niektórych krajach członkowskich Unii wprowadzeniu przepisów krajowych odpowiadających treści dyrektyw odwoławczych towarzyszyło ustanowienie specjalnych organów orzekających, zajmujących się wyłącznie rozstrzygnięciem odwołań dotyczących procedur udzielania zamówień publicznych.

Wyodrębnienie organu orzekającego o naruszeniach prawa o zamówieniach publicznych z sądownictwa powszechnego ma co najmniej następujące zalety:

- sędziowie orzekający dysponują specjalistyczną wiedzą na temat procedur udzielania zamówień publicznych,
- postępowanie jest wyraźnie szybsze niż przed sądami powszechnymi,
- niższe są koszty postępowania.

W Austrii od początku 1994 r. istnieje Federalny Urząd Zamówień Publicznych. Przewodniczącego Urzędu powołuje rząd federalny spośród zawodowo czynnych sędziów na pięcioletnią kadencję. Pozostali członkowie Urzędu powoływani są spośród kandydatów przedstawionych przez organizacje samorządu gospodarczego i związki zawodowe. Urząd jest niezależnym organem orzekającym w sprawach odwołań od procedur udzielania zamówień publicznych, wyposażonym w funkcje, uprawnienia i przywileje organu sądowego. Do postępowania przed Urzędem stosuje się przepisy kodeksu postępowania administracyjnego, orzeczenia Urzędu są zaskarżalne przed Sądem Najwyższym.

W Danii w celu implementacji dyrektyw odwoławczych ustanowiono z dniem 1 stycznia 1992 r. Trybunał Zamówień Publicznych. Czterech sędziów Trybunału (w tym przewodniczący) powołuje Minister Przemysłu spośród urzędujących sędziów Sądu Najwyższego na czteroletnią kadencję. Dodatkowo w skład Trybunału wchodzi 16 ekspertów z różnych dziedzin, również powoływanych przez Ministra Przemysłu na czteroletnią kadencję. W każdej konkretnej sprawie orzeka zespół, składający się z sędziego oraz dwóch do czterech ekspertów. Trybunał jest oczywiście w pełni autonomiczny i niezależny. Stwierdziwszy naruszenie przepisów przy udzielaniu zamówień publicznych, Trybunał może uchylić decyzje zamawiającego, jednak nie ma prawa orzekać o odszkodowaniu, o które należy wystąpić do sądu cywilnego.

W Finlandii w pierwszej instancji w sprawach procedur zamówień publicznych orzeka Urząd Ochrony Konkurencji, w drugiej zaś Naczelny Sąd Administracyjny.

Interesujący i kontrowersyjny jest przypadek Niemiec. W pierwszej instancji w sprawach o naruszenie procedur udzielania zamówień publicznych orzekają zespoły arbitrów, w drugiej instancji Komitet Kontroli Zamówień Publicznych, funkcjonujący przy Federalnym Urzędzie Antymonopolowym. Komisja Europejska podnosiła wątpliwość, czy umocowanie i uprawnienia tego komitetu pozwalają uznać go za niezależny organ, którego wymagają dyrektywy. Europejski Trybunał Sprawiedliwości orzekł, wbrew stanowisku Komisji Europejskiej, iż system niemiecki w tym zakresie jest zgodny z wymaganiami prawa europejskiego, albowiem Komitet Kontroli Zamówień Publicznych jest „ciałem o charakterze sądowym” - został ustanowiony na mocy przepisów prawa, ma charakter stały, jego orzeczenia są wiążące, postępowanie przed komitetem posiada charakter kontradyktoryjny, a sam Komitet ma prawnie zagwarantowaną niezależność¹⁴.

W praktyce, w wielu krajach Unii Europejskiej, oferenci raczej rzadko korzystają ze środków odwoławczych. Wyraźnie częściej natomiast oferenci wnoszą odwołania w tych krajach, w których są one rozpatrywane przez wyodrębnione organy orzekające (np. Dania, Austria, Niemcy, Finlandia).

Rola Komisji Europejskiej

Dyrektywy odwoławcze, zgodnie z zasadą pomocniczości¹⁵ oraz koncepcją partnerstwa instytucji wspólnotowych, państw członkowskich i podmiotów gospodarczych, zakładają że monitorowanie prawidłowości działań zamawiających i inicjatywa w zakresie wnoszenia odwołań winny należeć przede wszystkim do oferentów, jako najlepiej poinformowa-

nych, bezpośrednich obserwatorów konkretnej procedury udzielania zamówienia publicznego, broniących własnych praw i zainteresowanych finansowo wynikiem postępowania.

Jednakże przyjęte rozwiązania przewidują również pewne możliwości działania dla Komisji Europejskiej, jako organu wykonawczego stojącego na straży prawa wspólnotowego. Zgodnie z art. 3 dyrektywy 89/665/EEC i art. 8 dyrektywy 92/13/EEC Komisja Europejska posiada uprawnienia do bezpośredniej interwencji w toczące się postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego (podlegające dyrektywom) w kraju członkowskim, w każdym momencie postępowania, ale przed zawarciem umowy. W przypadku stwierdzenia jawnego i rażącego naruszenia przepisów europejskich Komisja może wystąpić do organów państwa, w którym toczy się postępowanie, oraz bezpośrednio do instytucji prowadzącej postępowanie, wskazując konkretne naruszenia oraz żądając usunięcia uchybień w postępowaniu. W ciągu 21 dni (30 w przypadku sektora użyteczności publicznej) od otrzymania wystąpienia Komisji, państwo (a nie zamawiający) zobowiązane jest udzielić odpowiedzi, jakie podjęto kroki dla korekty zakwestionowanego postępowania¹⁶. W praktyce z tego uprawnienia Komisja korzysta dość rzadko.

Komisja Europejska może również w każdym czasie, na mocy art. 169 Traktatu Europejskiego, w przypadku stwierdzenia niewłaściwej implementacji i respektowania dyrektyw, zażądać podjęcia stosownych działań legislacyjnych i faktycznych, a wobec ich braku - pozwać dane państwo członkowskie przed Europejski Trybunał Sprawiedliwości. W konsekwencji postępowania przed Trybunałem na dane państwo może być nałożone zobowiązanie do podjęcia właściwych działań legislacyjnych, a przypadku opieszałości nawet kara finansowa¹⁷.

Dyrektywy odwoławcze nie posiadają bezpośredniej skuteczności (w przeciwieństwie do niektórych postanowień dyrektyw koordynujących procedury udzielania zamówień publicznych na roboty budowlane, dostawy i usługi oraz dyrektywy koordynującej procedury udzielania zamówień przez podmioty sektora użyteczności publicznej), co oznacza, że przy braku ich odpowiedniej transformacji do prawa wewnętrznego (po upływie terminu implementacji) podmiot krajowy nie może się dla ochrony swego interesu powoływać bezpośrednio na przepisy dyrektyw¹⁸. Natomiast podmiotowi indywidualnemu, który doznał szkody w wyniku niewdrożenia lub niewłaściwego wdrożenia dyrektywy w terminie przysługuje roszczenie o odszkodowanie w stosunku do danego państwa¹⁹.

Literatura

M. Ahl, *Prawo europejskie*, C.H.Beck, 1998

S. Arrowsmith, *The Law of Public and Utilities Procurement*, Sweet & Maxwell, 1996

S. Arrowsmith, ed., *Remedies for Enforcing the Public Procurement Rules*, Earlsgate Press, 1993

Ch. Bovis, *EC Public Procurement Law*, Longman, 1997

J. M. Fernandez Martin, *The EC Public Procurement Rules. A Critical Analysis*, Clarendon Press, 1996

P. A. Trepte, *Public Procurement in the EC*, CCH Europe, 1993

A. Tyrrell and B. Bedford, ed., *Public Procurement in Europe: Enforcement and Remedies*, Butterworths, 1997

Przypisy:

¹ Niniejszy wstęp jest zmienioną wersją artykułu "Procedury odwoławcze w świetle dyrektyw Unii Europejskiej" zamieszczonego w miesięczniku *Zamówienia Publiczne – Doradca* Nr 11/98.

² Council Directive 89/665/EEC of 21 December 1989 on the coordination of the laws, regulations and administrative provisions relating to the application of review procedures to the award of public supply and public works contracts (OJ L395 30.12.89 p33) oraz Council Directive 92/13/EEC of 25 February 1992 coordinating the laws, regulations and administrative provisions relating to the applications of Community rules on the procurement procedures of entities operating in the water, energy, transport and telecommunications sectors (OJ L76 23.3.92 p 14).

³ O ile nie zaznaczono inaczej, w niniejszym tekście odwołania wskazują przepisy dyrektywy 89/669/EEC.

⁴ Pierwotnie dyrektywa odwoławcza 89/665/EEC obejmowała tylko procedury w zakresie dostaw i robót budowlanych, dyrektywą 92/50/EEC rozciągnięto jej działanie również na procedury udzielania zamówień publicznych na usługi.

⁵ S. Arrowsmith, *Remedies for Enforcing...*, s 53-54

⁶ Np. P. A. Trepte, *Public Procurement in the EC*, s. 217-218

⁷ B. Bedford, *The EC Public Procurement Regime: the Remedies Directives*, w A. Tyrrel and B. Bedford, *Public Procurement...*, s. 3

⁸ Zasada proporcjonalności zakłada, że użyty środek prawny powinien być odpowiedni, konieczny i stosowny do osiągnięcia wyznaczonego celu; zgodnie z zasadą proporcjonalności stosowanie mechanizmów kontrolnych wobec procedur udzielania zamówień publicznych nie powinno przesłaniać celów samego mechanizmu udzielania zamówień publicznych.

⁹ J. M. Fernandez Martin, *The EC Public Procurement Rules*, s. 213-216

¹⁰ W pierwszym przygotowanym przez Komisję Europejską tekście projektu dyrektywy wprost przewidywano, iż odszkodowanie powinno obejmować koszty przygotowania oferty oraz utracone korzyści, uzasadniając tym, że możliwość uzyskania wysokich odszkodowań wzmocni mechanizm odwoławczy przez wywołanie większego zainteresowania oferentów; Parlament Europejski nakazał jednak skreślenie tego przepisu, argumentując, że oszacowanie wysokości utraconych korzyści może być trudne w praktyce (J. Fernandez Martin, *The EC Public Procurement...*, s. 226).

¹¹ W przygotowanym przez Komisję Europejskim projekcie dyrektywy znajdował się zapis, że wysokość takiego odszkodowania powinna wynosić 1% wartości kontraktu, lub więcej, jeśli oferent wykazałby, że koszty przygotowania oferty i uczestnictwa w postępowaniu przetargowym były wyższe; propozycja ta jed-

nak nie została przyjęta.

¹² Jednym z niewielu przypadków jest przyznanie przez sąd duński odszkodowania dla firm biorących udział w przetargu na budowę mostu przez cieśninę Wielki Bełt, gdzie Komisja Europejska zarzuciła Danii naruszenie zasad Wspólnoty poprzez wymaganie, by wykonawcy korzystali głównie z krajowych sił i produktów. Po przegranej przez rząd duński sprawie przed Europejskim Trybunałem Sprawiedliwości (C-234/89 Komisja przeciwko Danii (Storebaelt)) firmy uczestniczące w przetargu zgłosiły roszczenie o 52 miliony DKK tytułem utraconych korzyści, ostatecznie sąd przyznał odszkodowania w łącznej wysokości 23 milionów DKK (3 miliony ECU) tytułem zwrotu kosztów przygotowania ofert.

¹³ *Green Paper - Public Procurement in the European Union, 27.XI.1996, par. 3.38*

¹⁴ patrz orzeczenie Trybunału Sprawiedliwości z dnia 17 września 1997 r. w sprawie C-54/96 Dorsch Consult Ingenieurgesellschaft mbH przeciw Bundesbaugesellschaft mbH zamieszczone w niniejszym wyborze.

¹⁵ Zgodnie z zasadą pomocniczości (subsydiarności) jednostka wyższego szczebla nie może wykonywać zadań, które mogą zostać spełnione przez jednostki niższego szczebla, a decyzje należy podejmować na szczeblu jak najbliższym obywateli; zgodnie z zasadą pomocniczości kontrola prawidłowości udzielania zamówień publicznych powinna odbywać się na możliwie najniższym stopniu, z możliwie największym udziałem zainteresowanych podmiotów gospodarczych.

¹⁶ Podczas prac legislacyjnych rozważano przyznanie Komisji Europejskiej uprawnień do podjęcia wiążącej decyzji o zawieszeniu (na nie więcej niż trzy miesiące) postępowania, co do którego zachodziło podejrzenie, iż jest prowadzone z naruszeniem przepisów prawa europejskiego, lecz propozycja ta spotkała się z dużym oporem państw członkowskich, obawiających się zbyt dużego wzmocnienia Komisji. Ostatnio jednak Parlament Europejski ponownie zaproponował rozszerzenie uprawnień decyzyjnych Komisji Europejskiej w tym zakresie, łącznie z przyznaniem prawa do prowadzenia dochodzenia i wymierzania kar.

¹⁷ Latem 1998 Komisja Europejska wniosła do Trybunału Sprawiedliwości o wymierzenie Grecji za uprzejme uchylanie się (mimo wyroku Trybunału z 1996 r.) od właściwego wdrożenia dyrektywy 92/50/EEC kary finansowej w wysokości 39.975 ECU za każdy dzień zwłoki.

¹⁸ Patrz np. orzeczenie Trybunału Sprawiedliwości z dnia 24 września 1998 r. w sprawie C-111/97 (EvoBus Austria GmbH przeciwko Niederosterreichische Verkehrsorganisations GmbH (Novog)) oraz orzeczenie Trybunału z dnia 24 września 1998 r. w sprawie C-76/97 (Walter Toegel przeciwko Niederosterreichische Gebietskrankenkasse) zamieszczone w niniejszym wyborze.

¹⁹ Zasad ta była formułowana wielokrotnie przez Europejski Trybunał Sprawiedliwości – patrz orzeczenie z dnia 19 listopada 1991 r. w sprawie C-6/90 i C-9/90 A. Frankovich, D. Bonifaci i inni przeciwko Republice Włoskiej zamieszczone w niniejszym wyborze.

**DYREKTYWA RADY 89/665/EEC
z 21 grudnia 1989 r.
koordynująca przepisy i regulacje administracyjne,
dotyczące stosowania procedur odwoławczych
w udzielaniu zamówień publicznych na dostawy
i roboty budowlane.**

RADA WSPÓLNOT EUROPEJSKICH,

biorąc pod uwagę Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Gospodarczą, a zwłaszcza jego art. 100a,

biorąc pod uwagę wnioski Komisji;

we współpracy z Parlamentem Europejskim,

biorąc pod uwagę Opinię Komitetu Ekonomiczno-Społecznego,

Zważywszy, że Dyrektywy Wspólnot Europejskich dotyczące zamówień publicznych, a w szczególności Dyrektywa Rady 71/305/EEC z dnia 26 lipca 1971 r., dotycząca koordynacji procedur udzielania zamówień publicznych na roboty budowlane, ostatnio zmieniona Dyrektywą 89/440/EEC oraz Dyrektywa Rady 77/62/EEC z dnia 21 grudnia 1976 r., dotycząca procedur udzielania zamówień publicznych na dostawy, ostatnio zmieniona Dyrektywą 88/295/EEC nie zawierają konkretnych postanowień zapewniających ich skuteczne stosowanie;

Zważywszy, że istniejące mechanizmy stosowania tych przepisów, na poziomie zarówno krajowym, jak i wspólnotowym, nie zawsze są wystarczające, by zapewnić zgodność z odnośnymi przepisami Wspólnoty, w szczególności na etapie, na którym naruszenia tych przepisów mogą być naprawione;

Zważywszy, że otwarcie rynku zamówień publicznych na konkurencję wspólnotową wymaga zasadniczej poprawy gwarancji przejrzystości i braku dyskryminacji; zważywszy że dla uzyskania wymiernych efektów należy udostępnić skuteczne i szybkie środki odwoławcze, w przypadkach naruszenia Wspólnotowego prawa w dziedzinie zamówień publicznych lub też krajowych przepisów wdrażających to prawo;

Zważywszy, że w przypadku niektórych państw członkowskich brak skutecznych środków odwoławczych lub ich nieefektywność powstrzymuje przedsiębiorstwa ze Wspólnoty od przystępowania do przetargów w państwie członkowskim, w którym znajduje się dany

zamawiający; zważywszy wobec tego, że odnośne państwa członkowskie muszą doprowadzić do poprawy tej sytuacji;

Zważywszy, że w ponieważ procedury udzielania zamówień publicznych są zwykle krótkotrwałe, kompetentne organy odwoławcze winny być uprawnione, między innymi, do podejmowania środków tymczasowych mających na celu zawieszenie takich procedur lub wykonania decyzji podejmowanych przez zamawiających; zważywszy na krótkotrwałość procedur wszelkie naruszenia, o których mowa powyżej, muszą być eliminowane w trybie pilnym;

Zważywszy, że należy koniecznie zagwarantować istnienie, we wszystkich państwach członkowskich, odpowiednich procedur umożliwiających uchylenie bezprawnych decyzji oraz przyznanie odszkodowania dla podmiotów poszkodowanych w wyniku naruszeń przepisów;

Zważywszy, że jeżeli przedsiębiorstwa nie wykorzystają środków odwoławczych, niektóre naruszenia przepisów nie będą naprawione, o ile nie powstanie w tym celu specjalny mechanizm;

Zważywszy, że zgodnie z powyższym, Komisja powinna posiadać uprawnienia do zwrócenia uwagi właściwym organom państwa członkowskiego oraz zamawiającemu, gdy stwierdzi jawne rażące naruszenie przepisów w trakcie udzielania zamówienia, aby umożliwić podjęcie odpowiednich kroków w celu rychłej naprawy domniemanego naruszenia;

Zważywszy, że praktyczne stosowanie postanowień niniejszej Dyrektywy wymaga ponownej analizy, którą winno się przeprowadzić w okresie czterech lat od jej wdrożenia w oparciu o informacje dotyczące funkcjonowania krajowych procedur odwoławczych, dostarczone przez państwa członkowskie,

PRZYJĘŁA NASTĘPUJĄCĄ DYREKTYWĘ:

Art. 1

1. Państwa członkowskie zobowiązane są do podjęcia środków koniecznych dla zapewnienia, w odniesieniu do procedur udzielania zamówień objętych Dyrektywami 71/305/EEC oraz 77/62/EEC, że decyzje podjęte przez zamawiających podlegają efektywnemu i, przede wszystkim, możliwie szybkiemu postępowaniu odwoławczemu zgodnie z warunkami określonymi w poniższych artykułach, a w szczególności zgodnie z art. 2 ust. 7, na podstawie, że decyzje te naruszyły prawo Wspólnotowego w dziedzinie zamówień publicznych lub krajowych przepisów wdrażających to prawo.

2. Państwa członkowskie zobowiązane są do zapewnienia, że przedsiębiorstwa, które mogą wystąpić z roszczeniami z tytułu poniesionej szkody w kontekście procedury udzielania zamówienia, nie będą dyskryminowane w wyniku zawartego w niniejszej Dyrektywie rozróżnienia pomiędzy przepisami krajowymi wdrażającymi prawo Wspólnoty a pozostałymi przepisami krajowymi.

3. Państwa członkowskie zobowiązane są do zapewnienia że środki odwoławcze, zgodnie ze szczegółowymi przepisami, które państwa członkowskie mogą wprowadzić, są dostępne co najmniej każdemu podmiotowi, który ma lub miał interes w uzyskaniu danego zamówienia publicznego na dostawy lub roboty budowlane, w przypadku, gdy taki podmiot doznał uszczerbku lub zagraża mu doznanie uszczerbku w wyniku domniemanego naruszenia przepisów. W szczególności, państwa członkowskie mogą wymagać od takiego podmiotu uprzedniego powiadomienia zamawiającego o domniemanym naruszeniu przepisów i o zamiarze skorzystania ze środków odwoławczych.

Art. 2

1. Państwa członkowskie zobowiązane są do wprowadzenia do procedur odwoławczych określonych w art. 1 odpowiednich środków obejmujących prawo do:

(a) podjęcia, w możliwie najkrótszym terminie w postępowaniu doraźnym, środków tymczasowych w celu naprawy domniemanego naruszenia lub zapobieżenia dalszym szkodom dla podmiotów, o których mowa powyżej, w tym zawieszenia lub doprowadzenia do zawieszenia procedury udzielania zamówienia publicznego lub wykonania decyzji podjętych przez zamawiającego;

(b) uchylecia lub doprowadzenia do uchylecia bezprawnych decyzji, w tym usunięcia dyskryminujących specyfikacji technicznych, ekonomicznych lub finansowych specyfikacji zawartych w zaproszeniu do przetargu, dokumentacji umowy lub w jakimkolwiek innym dokumencie związanym z procedurą udzielania zamówienia;

(c) przyznania odszkodowania podmiotom, które doznały uszczerbku w wyniku naruszenia.

2. Uprawnienia, o których mowa w ust. 1, mogą być przyznane odrębnym organom odpowiedzialnym za poszczególne aspekty procedury odwoławczej.

3. Postępowanie odwoławcze samo w sobie nie musi mieć automatycznego skutku zawieszającego wobec postępowania w sprawie udzielenia zamówienia, do którego się odnosi.

4. Państwa członkowskie mogą uznać, że organ odwoławczy przy podejmowaniu decyzji o zastosowaniu środków tymczasowych może wziąć pod uwagę prawdopodobne konsekwencje podejmowanych środków dla wszystkich stron, które mogą doznać uszczerbku, a także dla interesu publicznego, i organ ten może nie stosować takich środków, jeżeli ich negatywne konsekwencje mogłyby przewyższyć korzyści. Decyzja o niezastosowaniu środków tymczasowych nie może naruszyć pozostałych roszczeń podmiotu korzystającego ze środków odwoławczych.

5. Państwa członkowskie mogą uznać, że w przypadku, gdy występuje roszczenie o odszkodowanie w związku z bezprawnym podjęciem decyzji, przedmiotowa decyzja musi być uprzednio uchylona przez organ mający odpowiednie uprawnienia.

6. Stosowanie uprawnień, o których mowa w ust. 1, w odniesieniu do umowy podpisanej wskutek udzielenia zamówienia, określają przepisy krajowe.

Ponadto państwo członkowskie może uznać, że, z wyjątkiem sytuacji, gdy decyzja musi zostać uchylona przed przyznaniem odszkodowania, po podpisaniu umowy wskutek udzielenia zamówienia, uprawnienia organów odwoławczych zostaną ograniczone do przyznania odszkodowań podmiotom, które doznały uszczerbku w wyniku naruszenia przepisów.

7. Państwa członkowskie zobowiązane są do zapewnienia efektywnego wykonania decyzji podjętych przez organy odwoławcze.

8. Tam gdzie organy odwoławcze nie mają charakteru sądowego, ich decyzje muszą być zawsze uzasadnione na piśmie. Ponadto w takim przypadku należy wprowadzić przepisy gwarantujące postępowanie, dzięki któremu wszelkie ewentualnie bezprawne środki podjęte przez organ odwoławczy lub wszelkie uchybienia w wykonywaniu nadanych mu uprawnień będą mogły być przedmiotem odwołania w sądzie lub odwołania rozpatrywanego przez inny organ będący sądem lub trybunałem w znaczeniu art. 177 Traktatu i niezależny zarówno od zamawiającego, jak i organu odwoławczego.

Członkowie tego niezależnego organu są powoływani i opuszczają stanowisko na tych samych warunkach, co sędziowie, jeżeli chodzi o urząd odpowiedzialny za ich nominację, okres kadencji oraz ich odwołanie. Przynajmniej Przewodniczący tego niezależnego organu musi mieć takie same kwalifikacje zawodowe i prawne, jak sędziowie. Niezależny organ podejmuje decyzje po przeprowadzeniu postępowania, w którym wysłuchane są obie strony, a decyzje te są prawnie wiążące, w sposób określony przez każde państwo członkowskie.

Art. 3

1. Komisja może zastosować procedurę, o której mowa w niniejszym artykule gdy, przed zawarciem umowy, uważa, że w trakcie udzielania zamówienia objętego Dyrektywami 71/305/EEC i 77/62/EEC nastąpiło jawne rażące naruszenie przepisów Wspólnoty w dziedzinie zamówień publicznych.

2. Komisja zawiadamia państwo członkowskie i zainteresowanego zamawiającego informację o powodach, dla których uznała, że wystąpiło jawne i rażące naruszenie oraz żąda jego naprawienia.

3. W ciągu 21 dni od otrzymania zawiadomienia, o którym mowa w ust. 2, zainteresowane państwo członkowskie zobowiązane jest do przedstawienia Komisji:

(a) potwierdzenia naprawienia takiego naruszenia; lub

(b) uzasadnienia, dlaczego dane naruszenie nie zostało naprawione; lub

(c) powiadomienia o zawieszeniu procedury udzielania zamówienia przez zamawiającego z jego własnej inicjatywy lub w wyniku wykonania uprawnień, o których mowa w art. 2 ust. 1 lit. (a).

4. Uzasadnieniem, o którym mowa w ust. 3 lit. (b) może być, między innymi, fakt, że domniemane naruszenie jest już przedmiotem postępowania sądowego, innego postępowania odwoławczego lub postępowania odwoławczego, o którym mowa w art. 2 ust. 8. W tym przypadku państwo członkowskie zobowiązane jest poinformować Komisję o wynikach takiego postępowania natychmiast po jego zakończeniu.

5. W przypadku powiadomienia Komisji o zawieszeniu postępowania o udzielania zamówienia publicznego zgodnie z postanowieniami ust. 3 lit. (c), państwo członkowskie zobowiązane jest poinformować Komisję o terminie podjęcia zawieszzonego postępowania lub rozpoczęcia nowej procedury, w całości lub w części dotyczącej danego zamówienia. Powiadomienie zawierać powinno potwierdzenie faktu naprawienia popełnionego naruszenia lub uzasadnienie, dlaczego dane naruszenie nie zostało naprawione.

Art. 4

1. Nie później niż w terminie 4 lat od wejścia w życie niniejszej Dyrektywy Komisja, w porozumieniu z Komitetem Doradczym ds. Zamówień Publicznych, dokona przeglądu sposobu, w jaki postanowienia niniejszej Dyrektywy zostały wdrożone oraz, jeżeli to konieczne, przedstawi propozycje nowelizacji.

2. Przed 1 marca każdego roku państwa członkowskie zobowiązane są przekazywać do Komisji informację na temat działania ich krajowych postępowań odwoławczych w poprzednim roku kalendarzowym. Zakres informacji zostanie określony przez Komisję w porozumieniu z Komitetem Doradczym ds. Zamówień Publicznych.

Art. 5

Państwa członkowskie zobowiązane są wprowadzić w życie, w terminie do dnia 21 grudnia 1991 r., środki konieczne dla dostosowania się do niniejszej Dyrektywy oraz przedstawić Komisji teksty przyjmowanych podstawowych przepisów i regulacji administracyjnych w zakresie objętym niniejszą Dyrektywą .

Art. 6

Niniejsza Dyrektywa jest skierowana do państw członkowskich.

Sporządzono w Brukseli 21 grudnia 1989 r.

Za Radę

Przewodniczący

E. CRESSON

DYREKTYWA RADY 92/13/EEC

z 25 lutego 1992 r.

koordynująca przepisy i regulacje administracyjne dotyczące stosowania zasad Wspólnoty w zakresie procedur udzielania zamówień przez podmioty działające w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i telekomunikacji

RADA WSPÓLNOT EUROPEJSKICH,

biorąc pod uwagę Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Gospodarczą, a zwłaszcza jego art. 100a,

biorąc pod uwagę wniosek Komisji,

we współpracy z Parlamentem Europejskim,

biorąc pod uwagę Opinię Komitetu Ekonomiczno-Społecznego,

Zważywszy, że Dyrektywa Rady 90/531/EEC z 17 września 1990 r. dotycząca procedur udzielania zamówień przez podmioty prowadzące działalność w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i telekomunikacji przewiduje zasady postępowania w sprawie udzielania zamówień, w celu zapewnienia potencjalnym dostawcom i wykonawcom uczciwych możliwości uzyskania zamówienia, lecz nie zawiera żadnych konkretnych postanowień zapewniających jej skuteczne stosowanie;

Zważywszy, że istniejące mechanizmy stosowania tych przepisów, na poziomie zarówno krajowym, jak i wspólnotowym, nie zawsze są odpowiednie;

Zważywszy, że brak skutecznych środków odwoławczych albo ich nieefektywność mogłby powstrzymać przedsiębiorstwa ze Wspólnoty od przystępowania do przetargów; zważywszy zatem, że państwa członkowskie muszą doprowadzić do poprawy tej sytuacji;

Zważywszy, że Dyrektywa Rady 89/665/EEC z 21 grudnia 1989 r. koordynująca przepisy i regulacje administracyjne dotyczące stosowania procedur odwoławczych w udzielaniu zamówień publicznych na dostawy i roboty budowlane ogranicza się do postępowania przy udzielaniu zamówień w zakresie objętym Dyrektywą Rady 71/305/EEC z 26 lipca 1971 r., dotyczącą koordynacji postępowania o udzielenie zamówień publicznych na roboty budowlane, ostatnio zmienioną Dyrektywą 90/531/EEC oraz Dyrektywą Rady 77/62/EEC z 21 grudnia 1976 r. koordynującą postępowanie w zakresie udzielania zamówień publicznych na dostawy, ostatnio zmienioną Dyrektywą 90/531/EEC;

Zważywszy, że otwarcie rynku zamówień w przedmiotowych sektorach na konkurencję wspólnotową wskazuje na konieczność przyjęcia postanowień zapewniających, że dostawcy lub wykonawcy będą mieli dostęp do właściwego postępowania odwoławczego w przypadku naruszenia odpowiednich przepisów prawa Wspólnoty lub przepisów krajowych wdrażających to prawo;

Zważywszy, że należy zapewnić znaczne zwiększenie gwarancji przejrzystości i braku dyskryminacji i zważywszy, że dla uzyskania wymiernych efektów należy zapewnić skuteczne środki odwoławcze;

Zważywszy, że należy uwzględnić specyficzny charakter niektórych systemów prawnych poprzez upoważnienie państw członkowskich do wyboru między nadaniem różnych uprawnień dla organów odwoławczych dających równoważne efekty;

Zważywszy, że jedna z tych opcji obejmuje uprawnienie do bezpośredniej interwencji w prowadzone przez zamawiających postępowanie o udzielenie zamówienia, takie jak zawieszenie postępowania albo uchylene decyzji lub dyskryminujących zapisów w dokumentach lub ogłoszeniach;

Zważywszy, że druga opcja przewiduje uprawnienie do skutecznego wpływania w sposób niebezpośredni na zamawiających w celu zmuszenia ich do naprawienia naruszeń lub niedopuszczenia do ich popełnienia oraz przeciwdziałania powstaniu szkód;

Zważywszy, że wystąpienie z roszczeniem o odszkodowanie musi być zawsze możliwe;

Zważywszy, że w przypadku, gdy występuje roszczenie o odszkodowanie z tytułu kosztów przygotowania oferty lub uczestnictwa w postępowaniu o udzielenie zamówienia, nie wymaga się od podmiotu występującego z takim roszczeniem, udowodnienia dla uzyskania zwrotu kosztów, że zamówienie zostałoby mu udzielone, gdyby nie zaistniało naruszenie;

Zważywszy, że zamawiający, którzy stosują się do zasad postępowania o udzielenie zamówienia, mogą to z użyciem odpowiednich środków podać do wiadomości; zważywszy, że wymaga to zbadania przez niezależne podmioty zasad postępowania i praktyk stosowanych przez tych zamawiających;

Zważywszy, że dla tego celu odpowiedni jest system atestacji, pozwalający na deklarację właściwego stosowania zasad udzielania zamówień, w ogłoszeniach publikowanych w Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich – *Official Journal of the European Communities*;

Zważywszy, że zamawiający powinni mieć możliwość skorzystania z systemu atestacji, jeżeli sobie tego zażyczą; zważywszy, że państwa członkowskie powinny zapewnić im taką możliwość; zważywszy, że mogą to zrobić albo poprzez ustanowienie tego systemu przez nie same, albo poprzez zezwolenie zamawiającym na skorzystanie z systemu atestacji ustanowionego przez inne państwo członkowskie; zważywszy, że mogą one zlecić prze-

prowadzenie badań w ramach systemu atestacji osobom, zawodom lub personelowi instytucji;

Zważywszy, że niezbędna elastyczność we wprowadzaniu takiego systemu gwarantowana jest przez ustanowienie podstawowych wymagań w tym względzie w niniejszej Dyrektywie; zważywszy, że szczegóły wykonawcze powinny znajdować się w Normach Europejskich, na które niniejsza Dyrektywa się powołuje;

Zważywszy, że państwa członkowskie mogą mieć potrzebę określenia szczegółów wykonawczych przed lub w uzupełnieniu do zasad zawartych w Normach Europejskich;

Zważywszy, że jeżeli przedsiębiorstwa nie wykorzystają środków odwoławczych, niektóre naruszenia przepisów nie będą naprawione, o ile nie powstanie w tym celu specjalny mechanizm;

Zważywszy, że zgodnie z powyższym, Komisja powinna posiadać uprawnienia do zwrócenia uwagi właściwym organom państwa członkowskiego oraz zamawiającemu, gdy stwierdzi jawne rażące naruszenie przepisów w trakcie udzielania zamówienia, aby umożliwić podjęcie odpowiednich kroków w celu rychłej naprawy domniemanego naruszenia;

Zważywszy, że konieczne jest stworzenie możliwości postępowania koncyliacyjnego na poziomie Wspólnoty, aby umożliwić polubowne rozwiązywanie sporów;

Zważywszy, że praktyczne stosowanie niniejszej Dyrektywy w praktyce wymaga ponownej analizy w tym samym czasie, co stosowanie Dyrektywy 90/531/EEC na podstawie informacji dostarczonych przez państwa członkowskie na temat funkcjonowania krajowych procedur odwoławczych;

Zważywszy, że Dyrektywa niniejsza musi być wprowadzona w życie w tym samym czasie, co Dyrektywa 90/531/EEC;

Zważywszy, że właściwe będzie udzielenie Królestwu Hiszpanii, Republice Helleńskiej i Republice Portugalskiej odpowiednich dodatkowych okresów na transpozycję niniejszej Dyrektywy, uwzględniając terminy zastosowania Dyrektywy 90/531/EEC w tych krajach,

PRZYJĘŁA NASTĘPUJĄCĄ DYREKTYWĘ:

ROZDZIAŁ 1

Środki odwoławcze na poziomie krajowym

Art. 1

1. Państwa członkowskie zobowiązane są do podjęcia środków koniecznych dla zapewnienia, że decyzje podjęte przez zamawiających podlegają efektywnym, a zwłaszcza możliwie szybkim odwołaniom, zgodnie z warunkami określonymi w poniższych artykułach, a w szczególności w art. 2 (8), na podstawie, że decyzje te naruszyły prawo Wspólnoty w dziedzinie zamówień lub przepisy krajowe wdrażające to prawo w odniesieniu do:

(a) postępowania o udzielenie zamówienia objętego Dyrektywą 90/531/EEC;

oraz

(b) zgodności z art. 3 ust. 2 lit. (a) tej Dyrektywy w przypadku zamawiających, których ten przepis dotyczy.

2. Państwa członkowskie zobowiązane są do zapewnienia, że przedsiębiorstwa, które mogą wystąpić z roszczeniami z tytułu poniesionej szkody w kontekście procedury udzielania zamówienia, nie będą dyskryminowane w wyniku zawartego w niniejszej Dyrektywie rozróżnienia pomiędzy przepisami krajowymi wdrażającymi prawo Wspólnoty a pozostałymi przepisami krajowymi.

3. Państwa członkowskie zobowiązane są do zapewnienia, że środki odwoławcze, zgodnie ze szczegółowymi przepisami, które państwa członkowskie mogą wprowadzić, są dostępne co najmniej każdemu podmiotowi, który ma lub miał interes w uzyskaniu danego zamówienia, w przypadku, gdy taki podmiot doznał uszczerbku lub zagraża mu doznanie uszczerbku w wyniku domniemanego naruszenia przepisów. W szczególności, państwa członkowskie mogą wymagać od takiego podmiotu uprzedniego powiadomienia zamawiającego o domniemanym naruszeniu przepisów i o zamiarze skorzystania ze środków odwoławczych.

Art. 2

1. Państwa członkowskie zobowiązane są do wprowadzenia do procedur odwoławczych, określonych w art. 1, odpowiednich środków obejmujących prawo do:

(a) podjęcia, w możliwie najkrótszym terminie w postępowaniu doraźnym, środków tymczasowych w celu naprawy domniemanego naruszenia lub zapobieżenia dalszym szkodom dla podmiotów, o których mowa powyżej, w tym zawieszenia lub doprowadzenia do zawieszenia procedury udzielenia zamówienia lub wykonania decyzji podjętych przez zamawiającego i

(b) uchylenia lub doprowadzenia do uchylenia decyzji bezprawnych, w tym usunięcia dyskryminujących specyfikacji technicznych, ekonomicznych lub finansowych specyfikacji zawartych w ogłoszeniu o zamówieniu, okresowych zawiadomieniach o planowanych zamówieniach, ogłoszeniu o istnieniu systemu kwalifikacji, zaproszeniu do przetargu, dokumentacji umowy lub w jakimkolwiek innym dokumencie związanym z procedurą udzielenia zamówienia

albo

(c) podjęcia, przy najbliższej okazji, jeżeli to możliwe w procedurze doraźnej i, jeżeli to konieczne, w procedurze zwykłej, środków innych niż przewidziane w punktach (a) i (b) w celu naprawy domniemanego naruszenia i zapobieżeniu szkodom dla podmiotów, o których mowa powyżej; w szczególności nakazania wypłaty określonej kwoty w przypadkach, gdzie naruszenie nie zostało naprawione albo mu nie zapobieżono.

Państwa członkowskie mogą dokonać tego wyboru albo w stosunku do wszystkich zamawiających, albo w stosunku do kategorii jednostek określonych na podstawie obiektywnych kryteriów, tak by w każdym przypadku zachować efektywność ustanowionych środków, w celu niedopuszczenia do naruszenia interesów zainteresowanych podmiotów;

(d) oraz, w obu powyższych przypadkach, do przyznania odszkodowań podmiotom, które doznały uszczerbku w wyniku naruszenia przepisów

Gdy roszczenie o odszkodowanie uzasadniane jest faktem, że decyzja została podjęta niezgodnie z prawem, państwa członkowskie mogą zapewnić, w przypadkach gdy wymaga tego system ich prawa wewnętrznego i istnieją odpowiednie organy o niezbędnych uprawnieniach w tym względzie, że podważana decyzja będzie uprzednio uchylona albo uznana za bezprawną.

2. Uprawnienia, o których mowa w ust. 1 mogą być przyznane oddzielnym organom odpowiedzialnym za poszczególne aspekty procedury odwoławczej.

3. Postępowanie odwoławcze samo w sobie nie musi mieć automatycznego skutku zawieszającego wobec postępowania o udzielenie zamówienia, do którego się odnosi.

4. Państwa członkowskie mogą uznać, że organ odwoławczy przy podejmowaniu decyzji o zastosowaniu środków tymczasowych może wziąć pod uwagę prawdopodobne konsekwencje podejmowanych środków dla wszystkich stron, które mogą doznać uszczerbku, a także dla interesu publicznego i organ ten może nie stosować takich środków, jeżeli ich negatywne konsekwencje mogłyby przewyższyć korzyści. Decyzja o niezastosowaniu środków tymczasowych nie może naruszyć pozostałych roszczeń podmiotu korzystającego ze środków odwoławczych.

5. Kwota, która ma być zapłacona zgodnie z ust. 1 lit. (c), musi być ustalona na poziomie odpowiednio wysokim, aby zniechęcić zamawiającego do popełnienia naruszenia lub

trwaniu w nim. Zapłata tej kwoty może być uzależniona od ostatecznej decyzji, że naruszenie rzeczywiście miało miejsce.

6. Skutki skorzystania z uprawnień, o których mowa w ust. 1 w stosunku do umowy podpisanej wskutek udzielenia zamówienia, określa prawo krajowe. Ponadto państwo członkowskie może uznać, że, z wyjątkiem sytuacji, gdy decyzja musi zostać uchylona przed przyznaniem odszkodowania, po podpisaniu umowy wskutek udzielenia zamówienia uprawnień organów odwoławczych zostaną ograniczone do przyznania odszkodowań podmiotom, które doznały uszczerbku w wyniku naruszenia przepisów.

7. W przypadku gdy występuje roszczenie o odszkodowanie obejmujące zwrot kosztu przygotowania oferty lub uczestniczenia w postępowaniu związanym z udzieleniem zamówienia, od podmiotu występującego z roszczeniem wymaga się jedynie udowodnienia naruszenia prawa Wspólnoty w dziedzinie zamówień lub przepisów krajowych wdrażających to prawo oraz że miałyby on rzeczywistą szansę uzyskania zamówienia oraz że w konsekwencji tego naruszenia szansa ta została zaprzepaszczona.

8. Państwa członkowskie zobowiązane są do zapewnienia efektywnego wykonania decyzji podjętych przez organy odwoławcze.

9. Tam gdzie organy odwoławcze nie mają charakteru sądowego, ich decyzje muszą być zawsze uzasadnione na piśmie. Ponadto w takim przypadku należy wprowadzić przepisy gwarantujące postępowanie, dzięki któremu wszelkie ewentualnie bezprawne środki podjęte przez organ odwoławczy lub wszelkie uchybienia w wykonywaniu nadanych mu uprawnień będą mogły być przedmiotem odwołania w sądzie lub odwołania rozpatrywanego przez inny organ będący sądem lub trybunałem w znaczeniu art. 177 Traktatu i niezależny zarówno od zamawiającego, jak i organu odwoławczego.

Członkowie tego niezależnego organu, o którym mowa w pierwszym akapicie są powoływani i opuszczają stanowisko na tych samych warunkach co sędziowie, jeżeli chodzi o urząd odpowiedzialny za ich nominację, okres kadencji oraz ich odwołanie. Przynajmniej przewodniczący tego niezależnego organu musi mieć takie same kwalifikacje zawodowe i prawne, jak sędziowie. Niezależny organ podejmuje decyzje po przeprowadzeniu postępowania, w którym wysłuchane są obie strony, a decyzje te są prawnie wiążące w sposób określony przez każde państwo członkowskie.

ROZDZIAŁ 2

Atestacja

Art. 3

Państwa członkowskie zobowiązane są do umożliwienia zamawiającemu korzystania z systemu atestacji zgodnie z art. 4 – 7.

Art. 4

Zamawiający mogą poddawać swoje procedury i praktyki związane z udzielaniem zamówień, które wchodzą w zakres Dyrektywy 90/531/EEC, okresowemu badaniu w celu uzyskania atestu, że w danym czasie, procedury i praktyki są zgodne z prawem Wspólnoty dotyczącym udzielania zamówień oraz z przepisami krajowymi wprowadzającymi to prawo.

Art. 5

1. Osoby atestujące składają zamawiającemu raport na piśmie z wyników badania. Przed dostarczeniem zamawiającemu atestacji, o której mowa w art. 4, upewniają się one, że wszelkie nieprawidłowości stwierdzone w procedurach i praktykach zamawiającego zostały naprawione i że zostały podjęte środki zapewniające, że nieprawidłowości te nie zostaną powtórzone.

2. Zamawiający mogą po uzyskaniu takiej atestacji dołączyć następujące stwierdzenie do ogłoszenia publikowanego w *Official Journal of the European Communities* na podstawie art. 16 - 18 Dyrektywy 90/531/EEC:

“Zamawiający uzyskał atestację zgodnie z Dyrektywą Rady 92/13/EEC, że w dniu jego procedury i praktyki związane z udzielaniem zamówień były zgodne z prawem Wspólnoty oraz przepisami krajowymi wprowadzającymi to prawo”.

Art. 6

1. Osoby atestujące muszą być niezależne od zamawiających i całkowicie obiektywne w wykonywaniu swoich obowiązków. Muszą one przedstawić odpowiednie gwarancje posiadania właściwych kwalifikacji zawodowych i doświadczenia.

2. Państwa członkowskie mogą wskazać wszelkie osoby, zawody lub instytucje, których personel powołany do występowania w roli osób atestujących uważają za spełniające wymogi ust. 1. W tym celu państwa członkowskie mogą wymagać kwalifikacji zawodowych, które uznają za odpowiednie, co najmniej na poziomie wykształcenia wyższego w rozumieniu Dyrektywy 89/48/EEC, lub postanowić, że kwalifikacje takie będą poświadczane przez określone egzaminy kompetencji zawodowej organizowane i uznawane przez państwo.

Art. 7

Postanowienia art. 4, 5 i 6 stanowią podstawowe wymogi dla rozwoju europejskich norm dotyczących atestacji.

ROZDZIAŁ 3

Mechanizm naprawczy

Art. 8

1. Komisja może zastosować procedurę, o której mowa w niniejszym artykule, gdy przed zawarciem umowy, uważa, że nastąpiło jawne i rażące naruszenie przepisów Wspólnoty w dziedzinie zamówień w trakcie udzielania zamówienia objętego Dyrektywą 90/531/EEC lub w związku z art. 3 ust. 2 lit. (a) tej Dyrektywy w przypadku zamawiających, których ten przepis dotyczy.
2. Komisja zawiadamia państwo członkowskie i zainteresowanego zamawiającego informację o powodach, dla których uznała, że wystąpiło jawne i rażące naruszenie oraz żądanie jego naprawienia odpowiednimi środkami.
3. W ciągu 30 dni od otrzymania zawiadomienia, o którym mowa w ust. 2, zainteresowane państwo członkowskie zobowiązane jest do przedstawienia Komisji:
 - (a) potwierdzenia naprawienia takiego naruszenia lub
 - (b) uzasadnienia, dlaczego dane naruszenie nie zostało naprawione lub
 - (c) powiadomienia o zawieszeniu procedury udzielania zamówienia przez zamawiającego z jego własnej inicjatywy lub w wyniku wykonania uprawnień, o których mowa w art. 2 ust. 1 lit. (a).
4. Uzasadnieniem, o którym mowa w ust. 3 lit. (b) może być, między innymi, fakt, że domniemane naruszenie jest już przedmiotem postępowania sądowego lub postępowania odwoławczego, o którym mowa w art. 2 ust. 9. W tym przypadku państwo członkowskie zobowiązane jest poinformować Komisję o wynikach takiego postępowania natychmiast po jego zakończeniu.
5. W przypadku powiadomienia Komisji o zawieszeniu procedury udzielania zamówienia zgodnie z postanowieniami ust. 3 lit. (c) zainteresowane państwo członkowskie zobowiązane jest poinformować Komisję o terminie podjęcia zawieszono postępowania lub rozpoczęcia nowej procedury w całości lub w części dotyczącej danego zamówienia. Nowe powiadomienie zawierać powinno potwierdzenie faktu naprawienia popełnionego naruszenia lub uzasadnienie, dlaczego dane naruszenie nie zostało naprawione.

ROZDZIAŁ 4

Postępowanie koncyliacyjne

Art. 9

1. Każdy podmiot, który jest lub był zainteresowany uzyskaniem określonego zamówienia objętego Dyrektywą 90/531/EEC i który, w odniesieniu do postępowania o udzielenie tego zamówienia, uważa, że doznał uszczerbku lub istnieje ryzyko, że dozna uszczerbku z powodu domniemanego naruszenia prawa Wspólnoty w dziedzinie zamówień lub przepisów krajowych wdrażających to prawo, może zwrócić się o zastosowanie postępowania koncyliacyjnego przewidzianego w art. 10 i 11.

2. Żądanie, o którym mowa w ust. 1, musi być sporządzone na piśmie i przekazane do Komisji lub urzędów krajowych wymienionych w Aneksie. Urzędy te zobowiązane są przekazywać żądania do Komisji możliwie jak najszybciej.

Art. 10

1. W przypadku gdy Komisja uzna na podstawie żądania, o którym mowa w art. 9, że spór dotyczy właściwego stosowania prawa Wspólnoty, winna skierować zapytanie do zamawiającego, czy życzy on sobie wziąć udział w postępowaniu koncyliacyjnym. Jeżeli zamawiający odmawia wzięcia udziału, Komisja informuje podmiot, który wystąpił z wnioskiem, że postępowania nie można rozpocząć. Jeżeli zamawiający wyraża zgodę, stosuje się ust. 2–7.

2. Komisja proponuje, tak szybko jak to możliwe, prowadzącego postępowanie koncyliacyjne z listy akredytowanych dla tego celu niezależnych osób. Lista ta sporządzana jest przez Komisję po przeprowadzeniu konsultacji z Komitetem Doradczym ds. Zamówień Publicznych lub, w przypadku zamawiających, których działalność opisana jest w art. 2 ust. 2 lit. (d) Dyrektywy 90/531/EEC, po przeprowadzeniu konsultacji z Komitetem Doradczym ds. Zamówień w Sektorze Telekomunikacji.

Każda strona postępowania pojednawczego musi oświadczyć, czy akceptuje prowadzącego postępowanie koncyliacyjne oraz wyznaczyć dodatkowego prowadzącego. Prowadzący postępowanie koncyliacyjne mogą zaprosić nie więcej niż dwie dodatkowe osoby jako ekspertów doradzających w ich pracy. Strony postępowania koncyliacyjnego i Komisja mogą odrzucić kandydaturę każdego eksperta zaproszonego przez prowadzących postępowanie.

3. Prowadzący postępowanie umożliwią podmiotowi żądającemu zastosowania postępowania koncyliacyjnego, zamawiającemu oraz każdemu innemu kandydatowi lub oferentowi, uczestniczącemu w przedmiotowym postępowaniu o udzielenie zamówienia możliwość złożenia oświadczeń w sprawie – ustnie lub na piśmie.

4. Prowadzący postępowanie koncyliacyjne dołożą wszelkich starań w celu jak najszybszego osiągnięcia porozumienia między stronami zgodnego z prawem Wspólnoty.

5. Prowadzący postępowanie koncyliacyjne składają raport Komisji na temat dokonanego przez siebie rozpoznania i osiągniętych wyników.
6. Podmiot występujący z wnioskiem o zastosowanie postępowania koncyliacyjnego oraz zamawiający mają prawo przerwać postępowanie w każdym czasie.
7. Jeżeli strony nie zdecydują inaczej, podmiot występujący o zastosowanie postępowania koncyliacyjnego oraz zamawiający sami pokrywają swoje koszty. Ponadto, każde z nich ma obowiązek ponieść połowę kosztów postępowania, z wyjątkiem kosztów stron, które przystąpiły do postępowania.

Art. 11

1. W przypadku, gdy w odniesieniu do postępowania o udzielenie określonego zamówienia, podmiot zainteresowany w rozumieniu art. 9, inny niż podmiot występujący o zastosowanie postępowania koncyliacyjnego, dąży do wszczęcia sądowego postępowania odwoławczego lub innego postępowania odwoławczego w rozumieniu niniejszej Dyrektywy, zamawiający informuje o tym prowadzących postępowanie. Prowadzący postępowanie informują ten podmiot, że zgłoszono wniosek o zastosowanie postępowania koncyliacyjnego i wzywają go, aby w określonym terminie poinformował, czy zgadza się uczestniczyć w tym postępowaniu. Jeżeli podmiot ten odmawia udziału, prowadzący postępowanie mogą zdecydować, jeżeli to konieczne większością głosów, o zakończeniu postępowania koncyliacyjnego, jeżeli uznają, że uczestnictwo tego podmiotu jest konieczne dla rozstrzygnięcia sporu. Swoją decyzję wraz z uzasadnieniem przekazują Komisji.
2. Działanie podjęte na podstawie niniejszego rozdziału nie może stać w sprzeczności z:
 - (a) żadnymi działaniami, które Komisja lub którekolwiek państwo członkowskie mogłoby podjąć na podstawie art. 169 lub 170 Traktatu lub na podstawie rozdziału 3 niniejszej Dyrektywy;
 - (b) prawami podmiotów występujących o zastosowanie postępowania koncyliacyjnego, zamawiającego czy jakiegokolwiek innego podmiotu.

ROZDZIAŁ 5

Postanowienia końcowe

Art. 12

1. Nie później niż przed upływem czterech lat od wejścia w życie niniejszej Dyrektywy Komisja w porozumieniu z Komitetem Doradczym ds. Zamówień Publicznych dokona przeglądu sposobu, w jaki postanowienia niniejszej Dyrektywy zostały wdrożone, a w szczególności stosowania Norm Europejskich, i jeżeli to konieczne, wystąpi z propozycją nowelizacji.

2. Przed 1 marca każdego roku państwa członkowskie zobowiązane są przekazywać Komisji informację na temat działania ich krajowych postępowań odwoławczych w poprzednim roku kalendarzowym. Zakres informacji zostanie określony przez Komisję w porozumieniu z Komitetem Doradczym ds. Zamówień Publicznych.

3. W przypadku spraw odnoszących się do zamawiających, których działalność jest określona w art. 2 ust. 2 lit. (d) Dyrektywy 90/531/EEC, Komisja porozumie się również z Komitetem Doradczym ds. Zamówień Sektora Telekomunikacji.

Art. 13

1. Państwa członkowskie zobowiązane są podjąć przed 1 stycznia 1993 r. środki konieczne dla dostosowania się do niniejszej Dyrektywy. Królestwo Hiszpanii podejmie te środki nie później niż 30 czerwca 1995 r. Republika Helleńska oraz Republika Portugalska podejmą te środki nie później niż 30 czerwca 1997 r. O ich podjęciu natychmiast poinformują Komisję.

Przy podejmowaniu tych środków państwa członkowskie zobowiązane są powołać się na niniejszą Dyrektywę lub też takie powołanie się powinno towarzyszyć ich urzędowej publikacji. Metody takiego powołania się zostaną ustalone przez państwa członkowskie.

2. Państwa członkowskie zobowiązane są wprowadzić w życie środki, o których mowa w ust. 1, w tym samym terminie co środki ustalone Dyrektywą 90/531/EEC.

3. Państwa członkowskie zobowiązane są przekazać Komisji teksty podstawowych przepisów prawa krajowego, które zostaną przez nie uchwalone w zakresie uregulowanym niniejszą Dyrektywą.

Art. 14

Niniejsza Dyrektywa jest skierowana do państw członkowskich.

Sporządzono w Brukseli 25 lutego 1992 r.

Za Radę

Przewodniczący

Vitor MARTINS

Uregulowania krajowe państw członkowskich dotyczące Dyrektywy Rady 89/665/EEC z 21 grudnia 1989 r. koordynującej przepisy i regulacje administracyjne, dotyczące stosowania procedur odwoławczych w udzielaniu zamówień publicznych na dostawy i roboty budowlane

Belgia

Brak danych

Dania

- 01. Lov nr. 344 af 06/06/1991 om Klagenævnet for Udbud (udbud af bygge- og anlægsarbejder og indløb i De Europæiske Fællesskaber). Industrimin., j.nr. 90-46-21. Lovtidende A hæfte 74 udgivet den 07/06/1991 s.1374. TLOV.
- 02. Bekendtgørelse nr. 912 af 18/12/1991 om klagenævnet for udbud. Industrimin. j.nr. 90-46-45. Lovtidende A hæfte 161 udgivet den 31/12/1991 s.4120. TBEK.
- 03. Erhvervsministeriets lovebekendtgørelse nr. 1166 af 20/12/1995 af Klagenævnet for Udbud (udbud af bygge- og anlægsarbejder og indkøb i De Europæiske Fællesskaber). Erhvervsmin. j.nr. 2:710-1. Lovtidende A hæfte 208 udgivet den 30/12/1995 s.5957. TLOV.
- 04. Bekendtgørelse nr. 26 af 23/01/1996 om Klagenævnet for Udbud. Erhvervsmin., Konkurrenceråd. j.nr. 2:710-1. Lovtidende A 1994 hæfte nr. 8 udgivet den 30/01/1996 s. 105. TBEK

Niemcy

- 01. Verordnung vom 27/09/1994 zur Regelung von Organisation und Zuständigkeiten im Nachprüfungsverfahren für öffentliche Aufträge (BayNpV), Bayerisches Gesetz- und Verordnungsblatt Nr. 23/1994 S. 968
- 02. Verordnung vom 05/05/1995, Gesetz und Verordnungsblatt für das Land Brandenburg Nr. 37 vom 23/05/1995 S. 393
- 03. Bekanntmachung vom 10/10/1995, Bremen (Senat) Nr. 107 vom 25/10/1995 S. 832
- 04. Verordnung vom 28/10/1995 zur Regelung von Organisation und Zuständigkeiten in Nachprüfungsverfahren für öffentliche Aufträge, Gesetz- und Verordnungsblatt für Berlin Nr. 50 vom 07/09/1995 S. 570
- 05. Verordnung vom 28/03/1995 zur Regelung der Organisation von Vergabeprüfstellen und zur Einrichtung des Vergabeüberwachungsausschusses, Gesetz- und Verordnungsblatt für das Land Hessen Nr. 8 vom 13/04/1995 S. 168
- 06. Anordnung vom 27/09/1994, Amtsblatt für Schleswig-Holstein Nr. 195 vom 07/10/1995 S. 2285

- 07. Landesverordnung vom 29/11/1994 zur Durchführung des Haushaltsgrundsätze-gesetzes (HGrGDVO), Gesetz- und Verordnungsblatt der Landesregierung Rheinland-Pfalz Nr. 26 vom 13/12/1994 Seite 451
- 08. Verordnung vom 02/05/1995 zur Regelung der Nachprüfungsverfahren für öffentli-che Aufträge, Amtsblatt des Saarlandes vom 29/06/1995 S. 595
- 09. Landesverordnung vom 24/03/1994, Gesetz- und Verordnungsbl. für das Land Schleswig-Holstein Nr. 11 vom 06/07/1994 S. 305
- 10. Thüringer Verordnung vom 18/10/1994, Gesetz- und Verordnung-Blatt für den Fre-istaat Thüringen
- 11. Verordnung der Sächsischen Staatsregierung zur Regelung von Organisation und Zuständigkeiten im Nachprüfungsverfahren für öffentliche Aufträge (SächsNpV) vom 16/04/1996, Sächsisches Gesetz- und Verordnungsblatt Nr. 9 vom 09/05/1996
- 12. Verordnung zur Regelung der Organisation und Zuständigkeiten im Nachprüfung-sverfahren für öffentliche Aufträge im Land Mecklenburg-Vorpommern (Nachprüfung-sverordnung Mecklenburg- Vorpommern- MVNpV) vom 23/05/1995, Gesetz- und Ve-rordnungsblatt für Mecklenburg-Vorpommern Nr. 10 vom 16/06/1995 Seite 277

Grecja

- 01. Loi numéro 1418/84, FEK A
- 02. Décret présidentiel numéro 609/85, FEK A
- 03. Décret présidentiel numéro 23/1993 du 15/01/1993, FEK A numéro 8 du 05/02/1993 Page 55
- 04. Décret présidentiel numéro 18/89, FEK A
- 05. Loi numéro 2145/93, FEK A

Hiszpania

- 01. Ley de 27/12/1965, Boletín Oficial del Estado
- 02. Real Decreto número 963/65 de 08/04/1965, Boletín Oficial del Estado
- 03. Ley de 17/07/1985, de procedimiento administrativo, Boletín Oficial del Estado número 171 de 18/07/1985
- 04. Ley de 27/12/1956, reguladora de la jurisdicción contencioso administrativa, Bo-letín Oficial del Estado número 363 de 28/12/1956

Francja

- 01. Décret Numéro 92-964 du 07/09/1992 relatif aux recours en matièbre de passation de certains contrats et marchés de founitures et de travaux et modifiant le nouveau code de procédure civile et le code des travaux administratifs, Journal Officiel du 11/09/1992 Page 12526

Irlandia

Brak danych

Włochy

- 01. Legge del 19/02/1992 n. 142, Gazzetta Ufficiale - Serie generale –

Luksemburg

- 01. Loi du 13/03/1993 relative à l'exécution en droit luxembourgeois de la Directive n° 89/665 du Conseil du 21/12/1989 portant coordination des dispositions législatives, réglementaires et administratives relatives à l'application des procédures de recours en matière de marchés publics, Mémorial Grand-Ducal A Numéro 22 du 25/03/1993 Page 398
- 02. Règlement grand-ducal du 17/03/1993 portant application en droit luxembourgeois de la Directive du Conseil N° 90/531/CEE du 17/09/1990 relative aux procédures de passation des marchés dans les secteurs de l'eau, de l'énergie, des transports et des télécommunications, Mémorial Grand-Ducal A Numéro 22 du 25/03/1993 Page 399

Holandia

- 01. Besluit van 18/09/1997 tot wijziging van het Besluit overheidsaanbestedingen en het Besluit aanbestedingen nutssector (uitvoering EEG-regelgeving), Staatsblad nummer 435 van 1997 bladzijde 1
- 02. Beschikking van de Minister van Justitie van 30/09/1997, houdende plaatsing in het Staatsblad van de tekst van het Besluit overheidsaanbestedingen (Stb. 1994, 380), zoals dit laatstelijk is gewijzigd bij besluit van 18/09/1997, Stb. 435, Staatsblad nummer 436 van 1997 bladzijde 1

Austria

- 01. Bundesgesetz über die Vergabe von Aufträgen, Bundesgesetzblatt für die Republik Österreich, Nr. 462/1993
- 02. Verordnung der Bundesregierung, mit der bestimmte Teile der ÖNORM A 2050 im Anwendungsbereich des Bundesvergabegesetzes für bindend erklärt werden, Bundesgesetzblatt für die Republik Österreich, Nr. 17/1994
- 03. Verordnung der Bundesregierung, mit der die Höhe des Sitzungsgeldes für die Teilnahme an Sitzungen der Bundes-Vergabekontrollkommission und des Bundesvergabebeamten festgelegt wird, Bundesgesetzblatt für die Republik Österreich, Nr. 18/1994
- 04. Verordnung des Bundesministers für wirtschaftliche Angelegenheiten über die im Anwendungsbereich des Bundesvergabegesetzes geltenden Schwellenwerte, Bundesgesetzblatt für die Republik Österreich, Nr. 19/1994
- 05. Verordnung der Bundesregierung über die im Anwendungsbereich des Bundesvergabegesetzes zu verwendenden Formulare, Bundesgesetzblatt für die Republik Österreich, Nr. 94/1994
- 06. Auftragsvergabegesetz, Landesgesetzblatt für Kärnten, Nr. 55/1994
- 07. Gesetz über die Vergabe öffentlicher Aufträge, Landesgesetzblatt für Vorarlberg, Nr. 24/1994
- 08. Verordnung der Landesregierung über die im Anwendungsbereich des Vergabege-

- setzes zu verwendenden Formulare, Landesgesetzblatt für Vorarlberg, Nr. 25/1994
- 09. Verordnung der Landesregierung über die Liste der Berufsregister, Landesgesetzblatt für Vorarlberg, Nr. 26/1994
 - 10. Verordnung der O.ö. Landesregierung vom 1/08/1994, mit der bestimmte Teile der ÖNORM A 2050 im Anwendungsbereich des O.ö. Vergabegesetzes für bindend erklärt werden (Allgemeine Landesvergabeverordnung - ALVV), Landesgesetzblatt für Oberösterreich, Nr. 69/1994
 - 11. Verordnung der O.ö. Landesregierung vom 1/08/1994 über die im Anwendungsbereich des O.ö. Vergabegesetzes geltenden Schwellenwerte (O.ö. Landes-Schwellenwerte-Verordnung), Landesgesetzblatt für Oberösterreich, Nr. 70/1994
 - 12. Verordnung der O.ö. Landesregierung vom 1/08/1994 über die im Anwendungsbereich des O.ö. Vergabegesetzes zu verwendenden Formulare (O.ö. Landes-Vergabeformularverordnung), Landesgesetzblatt für Oberösterreich, Nr. 71/1994
 - 13. Auftragsvergabegesetz, Landesgesetzblatt für Tirol, Nr. 87/1994
 - 14. Act on Public Procurement, Landesgesetzblatt für Kärnten, Nr. 72/1994
 - 15. Verordnung der Steiermärkischen Landesregierung vom 27/11/1995, mit der Durchführungsbestimmungen zum Steiermärkischen Vergabegesetz erlassen werden (1. Landesvergabeverordnung), Landesgesetzblatt der Steiermark, Nr. 87/1995. Ausgegeben am 30/11/1995
 - 16. Gesetz vom 20/06/1995, mit dem Vorschriften über die Vergabe öffentlicher Aufträge erlassen werden und das Steiermärkische Landesrechnungshof-Verfassungsgesetz geändert wird, Landesgesetzblatt der Steiermark, Nr. 85/1995. Ausgegeben am 24/11/1995
 - 17. Bundesgesetz über die Vergabe von Aufträgen (Bundesvergabegesetz - BVergG), Bundesgesetzblatt für die Republik Österreich, Nr. 462/1993
 - 18. Auftragsvergabegesetz, Landesgesetzblatt für Oberösterreich, Nr. 59/1994
 - 19. Salzburger Vergabegesetz
 - 20. NÖ Landes-Vergabegesetz
 - 21. Bundesgesetz, mit dem das Bundesvergabegesetz und das Ausländerbeschäftigungsgesetz 1975 geändert werden, Bundesgesetzblatt für die Republik Österreich, Nr. 776/1996 Ausgegeben am 30/12/1996
 - 22. Gesetz vom 22/04/1997, mit dem das Kärntner Auftragsvergabegesetz und die Gemeindehaushaltsordnung geändert werden, Landesgesetzblatt für Kärnten, Nr. 58/1997
 - 23. Kundmachung des Bundeskanzlers, mit der das Bundesvergabegesetz wiederverlautbar wird, Bundesgesetzblatt für die Republik Österreich, Nr. 56/1997 ausgegeben am 27/05/1997
 - 24. Kundmachung der Landesregierung vom 08/07/1997, Zl. Verf-746/1/1997, mit der das Kärntner Auftragsvergabegesetz wiederverlautbart wird, Landesgesetzblatt für Kärnten, Nr. 65/1997 Herausgegeben am 22/07/1997
 - 25. Gesetz vom 23/10/1997 über die Vergabe öffentlicher Aufträge (Landesvergabegesetz - LVergG) und zur Änderung des Kollegialorgane-Sitzungsentschädigungsgesetzes, Landesgesetzblatt für Salzburg, Nr. 1/1998 ausgegeben am 30/01/1998
 - 26. Verordnung der Salzburger Landesregierung vom 23/12/1997 zur Durchführung des Landesvergabegesetzes für Vergaben über die Schwellenwerten (Landesvergabeverordnung - LVergV), Landesgesetzblatt für Salzburg, Nr. 10/1998 ausgegeben am 30/01/1998
 - 27. Gesetz vom 11/12/1997 über die Vergabe von öffentlichen Aufträgen in Tirol (Tiroler Vergabegesetz 1998), Landesgesetzblatt für Tirol, Nr. 17/1998 herausgegeben und versendet am 20/02/1998

- 28. Gesetz über die Vergabe öffentlicher Aufträge (Vergabegesetz), Landesgesetzblatt für Vorarlberg, Nr. 20/1998 herausgegeben und versendet am 17/02/1998
- 29. Burgenland Vergabegesetz, Landesgesetzblatt für das Burgenland, Nr. 1/1995

Portugalia

- 01. Decreto-Lei n.º 442/91 de 15/11/1991. Aprova o Código do Procedimento Administrativo, Diário da República I Série A n.º 263 de 15/11/1991 Página 5852
- 02. Decreto n.º 41234 de 20/08/1957, Diário do Governo n.º 186 de 20/08/1957
- 03. Decreto-Lei n.º 267/85 de 16/07/1985. Aprova a Lei de Processo nos Tribunais Administrativos, Diário da República I Série n.º 161 de 16/07/1985 Pagina 2046
- 04. Decreto-Lei n.º 235/86 de 18/08/1986. Altera o Regime Jurídico das Empreitadas e Fornecimento de Obras Públicas, Diário da República I Série n.º 188 de 18/08/1986 Página 2035
- 05. Decreto-Lei n.º 129/84 de 27/04/1984. Aprova o estatuto dos Tribunais Administrativos e Fiscais (no uso da autorização conferida ao Governo pela Lei n.º 29/83, de 8 de Setembro), Diário da República I Série n.º 98 de 27/04/1984 Pagina 1045
- 06. Decreto-Lei n.º 256-A/77 de 17/06/1977, Diário da República I Série n.º 138 de 17/05/1977 Página 1475
- 07. Decreto-Lei n.º 48051/67 de 21/11/1967, Diário da República I Série n.º 271 de 21/11/1967 Página 2041
- 08. Decreto-lei n.º 134/98 de 15/05/1998, Diário da República I Série A n.º 112 de 15/05/1998 Página 2285

Finlandia

- 01. Laki julkisista hankinnoista (1505/92) 23/12/1992
- 02. Laki kilpailuneuvostosta annetun lain muuttamisesta (1506/92)
- 03. Asetus julkisista hankinnoista annetun lain ja kilpailuneuvostosta annetun lain voimaannpanosta (1349/93)
- 04. Landskapslag angående tillämpning i landskapet Lland av lagen om offentlig upphandling (43/94) 11/05/1994
- 05. Landskapslag om ändring av landskapslagen angående tillämpning i landskapet Lland av lagen om offentlig upphandling (57/96) 16/08/1996
- 06. Landskapsförordning om offentlig upphandling (23/96) 27/02/1996
- 07. Laki julkisista hankinnoista annetun lain muuttamisesta/Lag om ändring av lagen om offentlig upphandling (1247/98) 19/12/1997

Szwecja

- 01. Lag om ändring i lagen (1992:1528) om offentlig upphandling, Svensk författningssamling (SFS) 1995:704
- 02. Lag om offentlig upphandling, Svensk författningssamling (SFS) 1992:1528, ändring SFS 1993:1468
- 03. Lag om ändring i lagen (1992:1528) om offentlig upphandling, Svensk författningssamling (SFS) 1996:433
- 04. Lag om ändring i lagen (1992:1528) om offentlig upphandling, Svensk författningssamling (SFS) 1992:1528

samling (SFS) 1997:1068

- 05. Förordning om ändring i förordningen (1996:581) om tröskelvärden enligt lagen (1992:1528) om offentlig upphandling, Svensk författningssamling (SFS) 1998:59
- 06. Förordning om annonser vid offentlig upphandling, Svensk författningssamling (SFS) 1998:77
- 07. Förordning om tekniska specifikationer vid offentlig upphandling, Svensk författningssamling (SFS) 1998:78

Wielka Brytania

- 01. The Public Works Contracts Regulations 1991, Statutory Instruments number 2680 of 1991
- 02. The Public Supply Contracts Regulations 1991, Statutory Instruments number 2679 of 1991
- 03. The Public Services Contracts Regulations 1993, Statutory Instruments number 3228 of 1993
- 04. The Public Procurement (Enforcement of Obligations) Regulations 1996, Legal Notice No. 8 of 1996, Gibraltar Gazette No. 2,892 of 11/01/1996

Uregulowania krajowe państw członkowskich dotyczące Dyrektywy Rady 92/13/EEC z 25 lutego 1992 r. koordynującej przepisy i regulacje administracyjne dotyczące stosowania zasad Wspólnoty w zakresie procedur udzielania zamówień przez podmioty działające w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i telekomunikacji

Belgia

- 01. Arrêté royal du 10/01/1996 relatif aux marchés publics de travaux, de fournitures et de services dans les secteurs de l'eau, de l'énergie, des transports et des télécommunications - Koninklijk besluit van 10/01/1996 betreffende de overheidsopdrachten voor aanneming van werken, leveringen en diensten in de sectoren water, energie, vervoer en telecommunicatie, Moniteur belge du 26/01/1996 Page 1644

Dania

- 01. Lov nr. 1006 af 19/12/1992 om ændring af lov om Klagenævnet for udbud (udbud af bygge- og anlægsarbejder og indkøb i De Europæiske Fællesskaber). Industrimin. j.nr. 90-46-21. Lovtidende A 1992 hæfte nr. 173 udgivet den 21/12/1992 s. 4621. TLOV
- 02. Lov nr. 344 af 06/06/1991 om Klagenævnet for Udbud (udbud af bygge- og anlægsarbejder og indkøb i De Europæiske Fællesskaber). Industrimin., j.nr. 90-46-21. Lovtidende A hæfte 74 udgivet den 07/06/1991 s. 1374. TLOV.
- 03. Bekendtgørelse nr. 558 af 24/06/1994 om udbud af bygge- og anlægsarbejder inden for vand- og energiforsyning samt transport- og telekommunikation i Det Europæiske Fællesskab. Boligmin., Bygge- og Boligstyr., 1.kt. j.nr. B1-6233-13. Lovtidende A 1994 hæfte nr. 106 udgivet den 30/06/1994 s. 2959. BBEK
- 04. Erhvervsministeriets lovbekendtgørelse nr. 1166 af 20/12/1995 af Klagenævnet for Udbud (udbud af bygge- og anlægsarbejder og indkøb i De Europæiske Fællesskaber). Erhvervsmin.j.nr. 2:710-1. Lovtidende A hæfte 208 udgivet den 30/12/1995 s.5957. TLOV.
- 05. Bekendtgørelse nr. 26 af 23/01/1996 om Klagenævnet for Udbud. Erhvervsmin., Konkurrenceråd. j.nr. 2:710-1. Lovtidende A 1994 hæfte nr. 8 udgivet den 30/01/1996 s. 105. TBEK

Niemcy

Brak danych

Grecja

Brak danych

Hiszpania

Brak danych

Francja

- 01. Loi Numéro 93-1415 du 29/12/1993 relative aux recours en matière de passation de certains contrats de fournitures et de travaux dans les secteurs de l'eau, de l'énergie, des transports et des télécommunications, Journal Officiel du 01/01/1994 Page 10

Irlandia

Brak danych

Włochy

Brak danych

Luksemburg

- 01. Loi du 27/07/1997 relative à l'exécution en droit luxembourgeois de la Directive du Conseil N° 92/13/CEE du 25/02/1992, portant coordination des dispositions législatives, réglementaires et administratives relatives à l'application des règles communautaires sur les procédures de passation des marchés des entités opérant dans les secteurs de l'eau, de l'énergie, des transports et des télécommunications et modifiant la loi du 13/03/1993 relative à l'exécution en droit luxembourgeois de la Directive N° 89/665 du Conseil du 21/12/1989 portant coordination des dispositions législatives, réglementaires et administratives relatives à l'application des procédures de recours en matière de marchés publics, Mémorial Grand-Ducal A Numéro 55 du 08/08/1997 Page 1692

Holandia

- 01. Artikelen 289 en volgende Wetboek Burgerlijke Rechtsvordering
- 02. Besluit van 18/09/1997 tot wijziging van het Besluit overheidsaanbestedingen en het Besluit aanbestedingen nutssector (uitvoering EEG-regelgeving), Staatsblad nummer 435 van 1997 bladzijde 1
- 03. Beschikking van de Minister van Justitie van 30/09/1997, houdende plaatsing in het Staatsblad van de tekst van het Besluit aanbestedingen nutssector (Stb. 1994, 377), zoals dit laatstelijk is gewijzigd bij besluit van 18/09/1997, Stb. 435, Staatsblad nummer 437 van 1997 bladzijde 1

Austria

- 01. Gesetz über die Vergabe öffentliche Aufträge, Landesgesetzblatt für Vorarlberg, Nr. 24/1994
- 02. Verordnung der Landesregierung über die im Anwendungsbereich des Vergabegesetzes zu verwendenden Formulare, Landesgesetzblatt für Vorarlberg, Nr. 25/1994
- 03. Verordnung der Landesregierung über die Liste der Berufsregister, Landesgesetzblatt für Vorarlberg, Nr. 26/1994
- 04. Bundesgesetz, mit dem das Bundesvergabegesetz und das Ausländerbeschäftigungsgesetzes 1975 geändert werden, Bundesgesetzblatt für die Republik Österreich, Nr. 776/1996 Ausgegeben am 30/12/1996
- 05. Landesgesetz vom 23/01/1997, mit dem das Landesgesetz über die Vergabe öffentlicher Aufträge geändert wird (O.ö. Vergabegesetz-Novelle 1997), Landesgesetzblatt für Oberösterreich, Nr. 34/1997
- 06. Gesetz vom 22/04/1997, mit dem das Kärntner Auftragsvergabegesetz und die Gemeindehaushaltsordnung geändert werden, Landesgesetzblatt für Kärnten Nr. 58/1997
- 07. Gesetz über die Vergabe von Aufträgen für Lieferungen, Bau- und Dienstleistungen (Wiener Landesvergabegesetz - WLVerG), Landesgesetzblatt für Wien, Nr. 36/1995
- 08. Burgenländisches Vergabegesetz, Landesgesetzblatt für das Burgenland, Nr. 1/1995
- 09. Kundmachung des Bundeskanzlers, mit der das Bundesvergabegesetz wiederverlautbar wird, Bundesgesetzblatt für die Republik Österreich, Nr. 56/1997 ausgegeben am 27/05/1997
- 10. Kundmachung der Landesregierung vom 08/07/1997, Zl. Verf-746/1/1997, mit der das Kärntner Auftragsvergabegesetz wiederverlautbart wird, Landesgesetzblatt für Kärnten, Nr. 65/1997 Herausgegeben am 22/07/1997
- 11. Gesetz vom 23/10/1997 über die Vergabe öffentlicher Aufträge (Landesvergabegesetz - LVergG) und zur Änderung des Kollegialorgane-Sitzungsentschädigungsgesetzes, Landesgesetzblatt für Salzburg, Nr. 1/1998 ausgegeben am 30/01/1998
- 12. Verordnung der Salzburger Landesregierung vom 23/12/1997 zur Durchführung des Landesvergabegesetzes für Vergaben über die Schwellenwerten (Landesvergabeverordnung - LVergV), Landesgesetzblatt für Salzburg, Nr. 10/1998 ausgegeben am 30/01/1998
- 13. Gesetz vom 11/12/1997 über die Vergabe von öffentlichen Aufträgen in Tirol (Tiroler Vergabegesetz 1998), Landesgesetzblatt für Tirol, Nr. 17/1998 herausgegeben und versendet am 20/02/1998
- 14. Gesetz über die Vergabe öffentlicher Aufträge (Vergabegesetz), Landesgesetzblatt für Vorarlberg, Nr. 20/1998 herausgegeben und versendet am 17/02/1998
- 15. Burgenland Vergabegesetz, Landesgesetzblatt für das Burgenland, Nr. 1/1995
- 16. Verordnung der Landesregierung vom 23/06/1998, Zl. LAD-319/10/1998, mit der Durchführungsbestimmungen zum Kärntner Auftragsvergabegesetz 1997 erlassen werden, Landesgesetzblatt für Kärnten, Nr. 40/1998, herausgegeben am 14/07/1998

Portugalia

Brak danych

Finlandia

- 01. Laki julkisista hankinnoista/Lag om offentlig upphandling (1505/92) 23/12/1992
- 02. Landskapslag angående tillämpning i landskapet Åland av lagen om offentlig upphandling (43/94) 14/05/1994
- 03. Landskapslag om ändring av landskapslagen angående tillämpning i landskapet Åland av lagen om offentlig upphandling (57/96) 16/08/1996
- 04. Landskapsförordning om offentlig upphandling (23/96) 27/02/1996
- 05. Laki julkisista hankinnoista annetun lain muuttamisesta/Lag om ändring av lagen om offentlig upphandling (1247/98) 19/12/1997

Szwecja

- 01. Lag om ändring i lagen (1992:1528) om offentlig upphandling, Svensk författningssamling (SFS) 1995:704
- 02. Lag om ändring i lagen (1992:1528) om offentlig upphandling, Svensk författningssamling (SFS) 1993:1468
- 03. Lag om ändring i lagen (1992:1528) om offentlig upphandling, Svensk författningssamling (SFS) 1994:614
- 04. Lag om ändring i lagen (1992:1528) om offentlig upphandling, Svensk författningssamling (SFS) 1996:433
- 05. Lag om ändring i lagen (1992:1528) om offentlig upphandling, Svensk författningssamling (SFS) 1997:1068
- 06. Förordning om ändring i förordningen (1996:581) om tröskelvärden enligt lagen (1992:1528) om offentlig upphandling, Svensk författningssamling (SFS) 1998:59
- 07. Förordning om annonser vid offentlig upphandling, Svensk författningssamling (SFS) 1998:77
- 08. Förordning om tekniska specifikationer vid offentlig upphandling, Svensk författningssamling (SFS) 1998:78

Wielka Brytania

- 01. The Utilities Supply and Works Contracts Regulations 1992, Statutory Instruments number 3279 of 1992
- 02. The Utilities Contracts Regulations 1996, Statutory Instruments number 2911 of 1996
- 03. The Utilities Contracts Regulations 1997, Legal Notice No. 30 of 1997, Gibraltar Gazette No. 2,968 of 20/03/1997

**Orzeczenie Trybunału z dnia 19 listopada 1991 r.
Andrea Francovich, Danila Bonifaci i inni przeciwko
Republice Włoskiej**

Odniesienia do wstępnej decyzji: Pretura di Vicenza et Pretura di Bassano del Grappa – Włochy

Niezrealizowanie postanowień dyrektywy – odpowiedzialność ponosi państwo członkowskie

Połączone sprawy C-6/90 i C-9/90

Sprawozdania Trybunału z 1991 r. strona I-5357

Streszczenie

1. Obowiązujące w państwie członkowskim, będącym adresatem dyrektywy, prawo do dokonania wyboru jednego spośród kilku możliwych środków służących osiągnięciu wymaganego przez dyrektywę rezultatu nie wyklucza możliwości dochodzenia przez jednostki przed sądami krajowymi swoich praw, których treść można ustalić wystarczająco dokładnie na podstawie postanowień samej dyrektywy.
2. Chociaż postanowienia Dyrektywy 80/987 w sprawie ochrony pracowników w przypadku niewypłacalności pracodawcy są wystarczająco dokładne i bezwarunkowe odnośnie kwestii, które osoby są uprawnione do gwarancji i jaka jest treść tej gwarancji, to w sytuacji, gdy państwo członkowskie nie podejmuje żadnych działań zmierzających do realizacji tych postanowień w wyznaczonym terminie, pracownicy nie mogą dochodzić swoich praw przed sądami krajowymi, jako że w postanowieniach dyrektywy nie wskazano osoby, która ponosi odpowiedzialność za zapewnienie gwarancji. Państwo nie może zaś być uważane w tym przypadku za ponoszące odpowiedzialność tylko z takiego powodu, że w wyznaczonym terminie nie podjęło kroków zmierzających do przeniesienia przepisów dyrektywy na grunt prawa krajowego.
3. Pełna skuteczność przepisów Wspólnoty zostałaby ograniczona, a ochrona przyznanych praw osłabiona, gdyby osoby fizyczne nie były w stanie uzyskać odszkodowania w sytuacji, gdy ich prawa zostały naruszone poprzez pogwałcenie prawa obowiązującego we Wspólnocie, za które to pogwałcenie można obarczyć odpowiedzialnością państwo członkowskie. Taka możliwość otrzymania odszkodowania ze strony państwa członkowskiego jest szczególnie ważna w przypadku, gdy pełna skuteczność przepisów obowiązujących we Wspólnocie zależy od wcześniejszego wszczęcia przez państwo postępowania i w przypadku gdy, na skutek niewystąpienia na drogę sądową, jednostki nie mogą dochodzić przed sądami krajowymi praw gwarantowanych im przez przepisy prawne Wspólnoty.

Wynika z tego, że zasada, zgodnie z którą państwo musi ponosić odpowiedzialność za stratę i szkodę wyrządzoną jednostce na skutek naruszenia prawa Wspólnoty, za co można obarczyć odpowiedzialnością państwo członkowskie, jest nieodłączną częścią systemu Traktatu.

Kolejną podstawę do zobowiązania państw członkowskich do naprawienia takiej straty i szkody można odnaleźć w art. 5 Traktatu, który stanowi, że państwa członkowskie mają obowiązek podejmować wszelkie stosowne działania, ogólne lub szczególne, w celu zapewnienia realizacji prawa wspólnotowego i w rezultacie unieważnienia bezprawnych skutków naruszenia prawa obowiązującego we Wspólnocie.

4. Chociaż prawo wspólnotowe zobowiązuje państwa członkowskie do naprawienia straty i szkody wyrządzonej jednostce na skutek naruszenia tego prawa przez państwo członkowskie, to okoliczności, w których przysługuje prawo do odszkodowania zależą od charakteru naruszenia, będącego przyczyną poniesionej straty lub szkody.

W przypadku państwa członkowskiego, które nie wykonuje swojego zobowiązania, wynikającego z trzeciego punktu art. 189 Traktatu, do podjęcia wszelkich kroków koniecznych do osiągnięcia rezultatu przewidzianego w dyrektywie, pełna skuteczność tego przepisu prawnego Wspólnoty wymaga, aby prawo do odszkodowania przysługiwało w przypadku spełnienia trzech poniżej wymienionych warunków. Warunki te to: po pierwsze, rezultat przewidziany w dyrektywie powinien dotyczyć przyznania praw osobom fizycznym, po drugie, powinno być możliwe ustalenie treści tych praw na podstawie postanowień dyrektywy i po trzecie, powinien występować związek przyczynowo-skutkowy pomiędzy naruszeniem zobowiązania państwa a stratą lub szkodą poniesioną przez poszkodowane strony.

W przypadku braku wspólnotowych aktów prawnych na ten temat, zgodnie z zasadami prawa krajowego dotyczącego zobowiązań, państwo musi zadośćuczynić spowodowanej stracie lub szkodzie. Niemniej jednak odpowiednie merytoryczne i proceduralne warunki ustanowione przepisami prawa krajowego w państwie członkowskim nie mogą być mniej korzystne niż warunki dotyczące podobnych roszczeń krajowych i nie mogą być w taki sposób skonstruowane, aby uniemożliwić lub znacznie utrudnić otrzymanie odszkodowania.

**Orzeczenie Trybunału z dnia 24 stycznia 1995 r.
Komisja Wspólnot Europejskich przeciwko
Królestwu Holandii**

OGŁOSZENIA W POSTĘPOWANIU O UDZIELENIE ZAMÓWIENIA NA DOSTAWY–
POSTĘPOWANIE ODWOŁAWCZE – OGŁOSZENIE - SPECYFIKACJE TECHNICZNE

SPRAWA C-359/93

Sprawozdania Trybunału z 1995 r., strona I-0157

Streszczenie

1. Zgodnie z Dyrektywą 89/665 koordynującą przepisy i regulacje administracyjne, dotyczące stosowania procedur odwoławczych w udzielaniu zamówień publicznych na dostawy i roboty budowlane, procedura, która umożliwia Komisji w sytuacji, gdy ta uzna to za wyraźne i oczywiste naruszenie przepisów Wspólnoty w dziedzinie zamówień publicznych, wszczęcie postępowania dotyczącego państwa członkowskiego, stanowi środek zapobiegawczy, który nie może umniejszyć ani zastąpić uprawnień Komisji wynikających z art. 169 Traktatu. Tak więc sposób, w jaki Komisja zastosowała tę procedurę jest nieistotny dla oceny dopuszczalności powództwa przeciwko państwu członkowskiemu o niewykonanie przez nie zobowiązań, które zostało wniesione przez Komisję z powodu naruszenia przez państwo członkowskie przepisów Wspólnoty w dziedzinie zamówień publicznych.

(...)

**Orzeczenie Trybunału (Piąta Izba) z dnia 4 maja 1995 r.
Komisja Wspólnot Europejskich przeciwko Republice Greckiej**

NIEWYKONANIE PRZEZ PAŃSTWO CZŁONKOWSKIE ZOBOWIĄZAŃ –

DYREKTYWA 77/62/EEC - UMOWA RAMOWA NA DOSTAWĘ MATERIAŁU
UBRANIOWEGO PRZEZNACZONEGO DLA SZPITALI GRECKICH ORAZ GRECKIEJ
ARMII.

SPRAWA C-79/94

Sprawozdania Trybunału z 1995 r.; strona I-1071

Streszczenie

1. Zgodnie z Dyrektywą 89/665 koordynującą przepisy i regulacje administracyjne, dotyczące stosowania procedur odwoławczych w udzielaniu zamówień publicznych na dostawę i roboty budowlane, procedura, według której Komisja może kontynuować sprawę z państwem członkowskim, jeżeli dowiedzie, że nastąpiło oczywiste naruszenie przepisów Wspólnoty dotyczących udzielania zamówień publicznych, jest wstępnym środkiem, który nie może umniejszyć ani zastąpić uprawnień Komisji wynikających z art. 169 Traktatu. W rezultacie sposób, w jaki Komisja zastosowała tę procedurę, nie jest istotny dla podjęcia decyzji o dopuszczalności powództwa w związku z niewykonaniem zobowiązań, które zostało wniesione z powodu naruszenia przez państwo członkowskie przepisów Wspólnoty dotyczących udzielania zamówień publicznych.

(...)

**Orzeczenie Trybunału (Piąta Izba) z dnia 19 sierpnia 1996 r.
Komisja Wspólnot Europejskich przeciwko Republice Greckiej**

Niewykonanie przez Państwo Członkowskie swoich zobowiązań – Niezrealizowanie postanowień Dyrektywy 89/665/EEC w wyznaczonym terminie – Procedury odwoławcze związane z zamówieniami na dostawy i roboty budowlane.

Sprawa C-236/95

Sprawozdania Trybunału z 1996 r., strona I-4459

Streszczenie

1. Jeżeli chodzi o realizację postanowień dyrektyw, jest szczególnie istotne, dla spełnienia wymogu prawnej pewności, aby jednostki mogły wykorzystać jednoznaczną i precyzyjną sytuację prawną umożliwiającą im ustalenie pełnego zakresu ich praw i w przypadkach, gdy jest to stosowne, powoływać się na te prawa w sprawach toczących przed sądami krajowymi.

Nie jest to sytuacja, w której w państwie członkowskim orzecznictwo interpretuje ustawodawstwo krajowe zgodnie z Dyrektywą 89/665 dotyczącą procedur odwoławczych od postępowań o udzielenie zamówienia publicznego i przyjmuje się, że stanowi to wystarczający system tymczasowej sądowej ochrony na potrzeby dyrektywy. Jest to natomiast sytuacja, w której ustawodawstwo to nie uwzględnia we właściwy sposób wymogów przewidzianych w art. 2 dyrektywy dotyczącym uprawnień organów odwoławczych w państwie członkowskim. Uprawnienia te dotyczą stosowania wszelkich środków tymczasowych w odniesieniu do udzielania zamówień publicznych niezależnie od jakichkolwiek wcześniejszych postępowań przed sądem.

2. W takim zakresie, w jakim osoby prywatne mogą uzyskać uprawnienia podmiotów zamawiających w związku z udzieleniem zamówienia podlegającego postanowieniom Dyrektywy 89/665 w sprawie procedur odwoławczych dotyczących zamówień publicznych, zobowiązanie do współpracy i pomocy w dobrej wierze, któremu podlegają państwa członkowskie na podstawie art. 5 wspólnotowego Traktatu, w celu ułatwienia realizacji zadań Komisji, nie wystarcza do zapewnienia realizacji art. 3 Dyrektywy, który określa procedurę stosowaną w przypadku interwencji Komisji skierowanej wobec kompetentnych organów państwa członkowskiego i podmiotów zamawiających, jeżeli okaże się, że podczas stosowania procedury zmierzającej do udzielania zamówienia nastąpiło oczywiste naruszenie przepisów prawnych Wspólnoty.

Strony

W Sprawie C-236/95,

Komisja Wspólnot Europejskich reprezentowana przez Dimitriosa Gouloussisa, Radcę Prawnego, działającego jako Przedstawiciel, z adresem do doręczeń w Luksemburgu, biuro Carlosa Gomez de la Cruz, Wagner Center, Kirchberg,

jako powód

przeciwko

Republice Greckiej, reprezentowanej przez Aikaterini Samoni-Rantou, Asystenta Specjalnego Radcy Prawnego w Specjalnym Departamencie Kwestii Prawnych Wspólnoty w Ministerstwie Spraw Zagranicznych oraz przez Dimitra Tsagkaraki, Doradcę Wiceministra Spraw Zagranicznych, działających jako Przedstawiciele, z adresem do doręczeń w Luksemburgu, Ambasada Grecji, 117 Val Sainte-Croix,

jako pozwanemu

ŻĄDANIE wydania oświadczenia stwierdzającego, iż Republika Grecka nie wykonała swoich zobowiązań wynikających z postanowień Traktatu Wspólnoty Europejskiej oraz dyrektywy określonej poniżej, nie wydając ani nie zgłaszając Komisji w wyznaczonym terminie ustaw, rozporządzeń i regulacji, niezbędnych do osiągnięcia pełnej zgodności z Dyrektywą Rady 89/665/EEC z dnia 21 grudnia 1989 r. koordynującą przepisy i regulacje administracyjne, dotyczące stosowania procedur odwoławczych w udzielaniu zamówień publicznych na dostawy i roboty budowlane (OJ 1989 L 395, str 33),

TRYBUNAŁ (Piąta Izba)

w składzie: D.A.O. Edward, Przewodniczący Izby, J.C. Moitinho de Almeida (Sprawozdawca), C. Gulmann, L. Sevón i M. Wathelet, Sędziowie.

Adwokat generalny: P. Léger,

Urzędnik Rejestru: H.A. Ruehl, Główny Administrator,

w odniesieniu do Raportu z Przesłuchania,

po wysłuchaniu wystąpień stron na rozprawie w dniu 23 maja 1996 r., na której Republika Grecka była reprezentowana przez Aikaterini Samoni-Rantou oraz przez Dimitra Tsagkaraki, a Komisja przez Dimitriosa Gouloussisa oraz Dimitriosa Triantafyllou, działających jako Przedstawiciele,

po wysłuchaniu opinii Adwokata na posiedzeniu w dniu 20 czerwca 1996 r.,

wydał następujące

Orzeczenie

Uzasadnienie orzeczenia

1. Komisja Wspólnot Europejskich wniosła sprawę z art. 169 Traktatu Wspólnoty Europejskiej składając w Rejestrze Sądu w dniu 6 lipca 1995 roku żądanie wydania oświadczenia, zgodnie z którym Republika Grecka nie wykonała swoich zobowiązań wynikających z postanowień Traktatu Wspólnoty Europejskiej oraz dyrektywy, ponieważ nie wydała ani nie zgłosiła Komisji w wyznaczonym terminie aktów prawnych, przepisów i postanowień administracyjnych niezbędnych do pełnej zgodności z Dyrektywą Rady 89/665/EEC z dnia 21 grudnia 1989 koordynującą przepisy i regulacje administracyjne, dotyczące stosowania procedur odwoławczych w udzielaniu zamówień publicznych na dostawy i roboty budowlane (OJ 1989 L 395, str. 33, zwaną dalej "dyrektywą").

2. Zgodnie z art. 1 ust. 1 dyrektywy, państwa członkowskie są zobowiązane podejmować działania niezbędne do zapewnienia, że w sprawie procedur udzielania zamówień na dostawy i roboty budowlane, decyzje podejmowane przez podmioty zamawiające mogą być przedmiotem skutecznych i przede wszystkim, szybkich postępowań odwoławczych w sytuacjach, gdy doszło do naruszenia przepisów prawnych Wspólnoty dotyczących zamówień publicznych lub przepisów krajowych mających na celu realizację przepisów wspólnotowych.

Ponadto art. 1 ust. 3 stanowi, iż państwa członkowskie są zobowiązane do zapewnienia dostępności procedur odwoławczych przynajmniej każdemu podmiotowi, który ma lub miał interes w uzyskaniu danego zamówienia na dostawy lub roboty budowlane i który doznał lub mógł doznać uszczerbku na skutek domniemanego naruszenia przepisów prawnych.

3. Zgodnie z art. 2 dyrektywy, organy odwoławcze muszą być uprawnione do stosowania środków tymczasowych w celu zawieszenia procedury udzielania zamówienia lub realizacji decyzji podjętej przez podmiot zamawiający, a także uchylecia bezprawnych decyzji i przyznania odszkodowania osobom poszkodowanym na skutek naruszenia przepisów prawnych.

4. Poza tym, art. 3 dyrektywy upoważnia Komisję do dokonania interwencji wobec kompetentnych organów w państwie członkowskim i podmiotów zamawiających, jeżeli uzna, że podczas stosowania procedury udzielania zamówienia doszło do oczywistego naruszenia przepisów prawnych. Celem takiej interwencji jest zapewnienie, że podejmowane są odpowiednie działania w celu szybkiego naprawienia wszelkich domniemanych naruszeń.

5. Wreszcie, zgodnie z art. 5 dyrektywy, państwa członkowskie są zobowiązane do zastosowania przed 21 grudnia 1991 roku środków niezbędnych do uzyskania zgodności

z dyrektywą oraz zgłoszenia Komisji tekstów głównych krajowych aktów prawnych, przepisów i postanowień administracyjnych wydanych w dziedzinie objętej dyrektywą.

6. Ponieważ Komisja nie otrzymała żadnego zgłoszenia na temat podjętych działań ani żadnej innej informacji stwierdzającej, że Republika Grecka wykonała swoje zobowiązania wynikające z dyrektywy, Komisja wystosowała do niej pismo przed wszczęciem sprawy sądowej w dniu 20 maja 1992 roku. W piśmie z dnia 17 czerwca 1993 roku, rząd grecki poinformował Komisję, że w dniu 15 stycznia 1993 roku został wydany Dekret Prezydencki Nr 23. Celem tego Dekretu jest realizacja postanowień dyrektywy w zakresie zamówień na roboty budowlane. Ponieważ nie zostały podjęte żadne działania w odniesieniu do zamówień na usługi, w dniu 4 lipca 1994 roku Komisja przekazała uzasadnioną opinię. W piśmie z dnia 18 sierpnia 1994 roku, rząd grecki poinformował Komisję, że przygotowwany jest wykonawczy dekret prezydencki. W wyniku tego Komisja rozpoczęła postępowanie.

7. Po pierwsze, trzeba zauważyć, że jak wyjaśniła to Komisja podczas rozprawy, sprawa sądowa dotyczy wyłącznie kwestii, iż nie zostały przeniesione na grunt prawa krajowego postanowienia dyrektywy dotyczące procedury udzielania zamówień na dostawy.

8. Republika Grecka przyznaje, że nie podjęła w wyznaczonym terminie działań niezbędnych w celu formalnego przeniesienia na grunt prawa krajowego postanowień dyrektywy dotyczących zamówień na dostawy. Niemniej jednak argumentuje, iż obowiązujące greckie prawodawstwo dotyczące zamówień na dostawy i roboty budowlane rozpatrywane w połączeniu z przepisami kodeksu postępowania cywilnego i administracyjnego oraz regulacjami prawnymi Rady Państwa, a w szczególności art. 52 Prezydenckiego Dekretu Nr 18/89 zatytułowanym "Kodyfikacja przepisów prawnych dotyczących Rady Państwa" zapewnia wystarczającą ochronę sądową umożliwiającą spełnienie wymogów dyrektywy, biorąc pod uwagę fakt, że ochrona ta została jeszcze bardziej wzmocniona przez ostatnio wydane orzecznictwo Rady Państwa. Ponadto, rząd grecki twierdzi, że projekt dekretu prezydenckiego został sporządzony i zgłoszony Komisji w dniu 22 lipca 1994 roku i znajduje się obecnie na etapie promulgacji. Będące następstwem tego opóźnienie w przyjęciu projektu dekretu trzeba przypisać trudnościom formalnym i proceduralnym oraz najnowszym zmianom w orzecznictwie wydziału sądowego Rady Państwa.

9. Tego argumentu nie można zaakceptować.

10. Jeżeli chodzi o zawieszenie procedur związanych z udzieleniem zamówienia, wspomnianych w art. 2 ust. 1 lit. a dyrektywy, prawodawstwo krajowe, o którym mowa powyżej, a w szczególności art. 52 Prezydenckiego Dekretu Nr 18/89 zawierają ogólne postanowienia w sprawie procedury zawieszenia działania środków administracyjnych, przeciwko którym została wniesiona sprawa o unieważnienie i nie są jako takie wystarczające do zapewnienia prawidłowego przeniesienia dyrektywy na grunt prawa krajowego.

11. Procedura zawieszająca, o której mowa w art. 52 Prezydenckiego Dekretu Nr 18/89 wyraźnie obejmuje jedynie wnioski o unieważnienie wniesione przez osoby prawne

prawa publicznego, podczas gdy zgodnie z art. 1 dyrektywy, procedury odwoławcze wprowadzone przez państwa członkowskie muszą być “dostępne ... przynajmniej każdemu podmiotowi, który ma lub miał interes w uzyskaniu danego zamówienia na dostawy lub roboty budowlane i który doznał lub mógł doznać uszczerbku na skutek domniemanego naruszenia przepisów prawnych”.

Ponadto art. 52 wyżej wspomnianego dekretu dotyczy wyłącznie procedur zawieszenia działania środków i zakłada istnienie głównego postępowania o unieważnienie spornego środka administracyjnego, podczas gdy na podstawie art. 2 dyrektywy, państwa członkowskie mają obowiązek bardziej ogólnie nadać organom kontrolnym uprawnienia do stosowania, niezależnie od wcześniejszych spraw sądowych, wszelkich środków tymczasowych “włączając w to środki mające na celu zawieszenie lub zapewnienie zawieszenia procedury związanej z udzieleniem zamówienia”.

12. Nie można zaprzeczyć temu, iż Rada Państwa interpretuje art. 52 dekretu prezydenckiego zgodnie z dyrektywą i utrzymuje, że każda zainteresowana strona ma możliwość ubiegania się o zawieszenie działania środków stosowanych przez podmioty zamawiające.

13. Jednakże Trybunał konsekwentnie utrzymywał, że dla celów spełnienia wymogu prawnej pewności jest szczególnie ważne, aby osoby fizyczne mogły wykorzystać jednoznaczną i precyzyjną sytuację prawną umożliwiającą im ustalenie pełnego zakresu ich praw i w przypadkach, gdy jest to właściwe, powoływać się na te prawa w sprawach toczących przed sądami krajowymi (patrz Sprawa C-29/84 Komisja przeciwko Republice Niemieckiej [1985] ECR 1661, paragraf 23, Sprawa 363/85 Komisja przeciwko Włochom [1987] ECR 1733, paragraf 7 i Sprawa C-59/89 Komisja przeciwko Republice Niemieckiej [1991] ECR I-2607, paragraf 18).

14. Jednakże, w odniesieniu do brzmienia art. 52 dekretu prezydenckiego, który wydaje się ograniczać możliwość wszczęcia postępowania wyłącznie do osób prawa publicznego, orzecznictwo np. Rady Państwa nie może w żadnym wypadku spełnić tych wymogów prawnej pewności.

15. Ponadto, wspomniane prawodawstwo krajowe nie zawiera postanowień dotyczących odszkodowań, o których jest mowa w art. 2 ust. 1 lit. c dyrektywy, dla osób poszkodowanych w przypadku naruszenia przepisów obowiązujących we Wspólnocie w zakresie zamówień publicznych lub prawnych regulacji krajowych wdrażających przepisy wspólnotowe.

16. Prawodawstwo krajowe nie uwzględnia też postanowień art. 3 dyrektywy, który określa procedurę dokonywania interwencji Komisji wobec kompetentnych organów państwa członkowskiego oraz podmiotu zamawiającego, jeżeli okaże się, że podczas udzielania zamówienia publicznego doszło do oczywistego naruszenia przepisów prawnych.

17. Osoby prywatne i przede wszystkim przedsiębiorstwa, otrzymujące subsydia od władz publicznych, mogą w pewnych okolicznościach otrzymać kompetencje podmiotów zamawiających w związku z udzielaniem zamówień objętych dyrektywą. W tym zakresie,

zobowiązanie do współpracy i pomocy w dobrej wierze, któremu podlegają państwa członkowskie na podstawie art. 5 Traktatu Wspólnoty Europejskiej w celu ułatwienia realizacji zadań Komisji, nie wystarcza do zapewnienia realizacji art. 3 dyrektywy. Dlatego też państwa członkowskie powinny wykonać to postanowienie, aby zapewnić, że przestrzegają go także osoby prywatne.

18. Ostatecznie, w odniesieniu do trudności formalnych i proceduralnych, o których wspomina Republika Grecka, aby uzasadnić opóźnienie w przyjęciu projektu dekretu prezydenckiego, należy zauważyć, że jak utrzymywał kilkakrotnie Trybunał, państwo członkowskie nie może powoływać się na postanowienia, praktyki lub okoliczności istniejące w jego wewnętrznym systemie prawnym, aby uzasadnić niedotrzymanie zobowiązań i limitów czasowych przewidzianych w dyrektywie (patrz w szczególności Sprawa C-174/94 Komisja przeciwko Hiszpanii [1995] ECR I-1015, paragraf 5, Sprawa C-259/94 Komisja przeciwko Grecji [1995] ECR I-1974, paragraf 5 i Sprawa C-253/95 Komisja przeciwko Niemcom [1996] ECR I-0000, paragraf 12).

19. W wyniku tego należy stwierdzić, że nie wydając w wyznaczonym terminie przepisów i regulacji administracyjnych niezbędnych do osiągnięcia pełnej zgodności z dyrektywą, Republika Grecka nie wykonała swoich zobowiązań wynikających z art. 5 tejsze dyrektywy.

Decyzja w sprawie kosztów

Koszty

20. Zgodnie z art. 69 ust. 2 Przepisów na temat Procedury strona przegrywająca otrzyma nakaz pokrycia kosztów. Ponieważ argumentacja przytoczona przez Republikę Grecką nie doprowadziła do wygrania przez nią sprawy, będzie ona musiała pokryć koszty.

Sentencja orzeczenia

Na tej podstawie,

TRYBUNAŁ (Piąta Izba)

niniejszym:

1. Oświadcza, że nie wydając w wyznaczonym terminie przepisów i regulacji administracyjnych niezbędnych do osiągnięcia pełnej zgodności z Dyrektywą Rady 89/665/EEC z dnia 21 grudnia 1989 roku koordynującej przepisy i regulacje administracyjne, dotyczące stosowania procedur odwoławczych w udzielaniu zamówień publicznych na dostawy i roboty budowlane, Republika Grecka nie wykonała swoich zobowiązań wynikających z art. 5 tejsze dyrektywy;

2. Nakazuje Republice Greckiej pokrycie kosztów.

**Orzeczenie Trybunału z dnia 17 września 1997 r.
Dorsch Consult Ingenieurgesellschaft mbH przeciwko
Bundesbaugesellschaft Berling mbH**

Orzeczenie wstępne w odpowiedzi na pytanie Vergabeüberwachungsausschub des Bundes
- Niemcy

Znaczenie pojęcia "krajowy sąd lub trybunał" w rozumieniu art. 177 Traktatu - tryb udzielania zamówień na świadczenie usług - Dyrektywa 92/50/EEC - Krajowy organ odwoławczy.

Sprawa C-54/96

Sprawozdania Trybunału Europejskiego 1997 strona I-4961

Streszczenie

1. Celem ustalenia, czy organ zwracający się o orzeczenie wstępne do Trybunału Sprawiedliwości to sąd lub trybunał w rozumieniu art. 177 Traktatu, która to kwestia podlega wyłącznie prawu wspólnotowemu, należy wziąć pod uwagę szereg czynników, takich jak to czy organ został utworzony zgodnie z prawem, czy jest to organ stały, czy jego właściwość jest obligatoryjna, czy jego tryb postępowania jest *inter partes*, czy stosuje przepisy ustawowe i czy jest niezależny. Niemiecka Federalna Rada Nadzorująca Udzielanie Zamówień Publicznych, która została ustanowiona zgodnie z prawem jako jedyny organ kompetentny do ustalenia, przy stosowaniu przepisów prawa i po wysłuchaniu stron, czy organ odwoławczy niższej instancji naruszył postanowienia mające zastosowanie do trybu udzielania zamówień na świadczenie usług, jej decyzje są wiążące, zadania wykonuje niezależnie i na własną odpowiedzialność, spełnia te kryteria.

2. Z treści art. 41 Dyrektywy 92/50 dotyczącej koordynacji trybu udzielania zamówień na świadczenie usług, który wymaga od państw członkowskich zapewnienia skutecznej kontroli decyzji podejmowanych przez organy udzielające zamówień publicznych, nie wynika, by, kiedy dyrektywa nie została przełożona na grunt prawa wewnętrznego w wyznaczonym terminie, organy odwoławcze państw członkowskich kompetentne w sprawie trybu udzielania zamówień na roboty budowlane i zamówień na dostawy mogły także rozpatrywać odwołania dotyczące trybu udzielania zamówień na świadczenie usług. Jednakże celem przestrzegania wymogu interpretowania prawa wewnętrznego w zgodzie z dyrektywą i wymogu skutecznej ochrony praw osób, sąd krajowy musi ustalić, czy odnośne przepisy prawa krajowego dopuszczają uznawanie prawa osób do wnoszenia odwołania w związku z udzieleniem zamówienia na świadczenie usług. W tym względzie sąd krajowy ma w szczególności obowiązek ustalić, czy prawo do odwołania może zostać wykonane przed tymi samymi organami, które są ustanowione w celu rozpatrywania spraw dotyczących udzielania zamówień publicznych na roboty budowlane i na dostawy.

Strony

sprawy C-54/96

Vergabeüberwachungsausschub des Bundes (Niemcy) zwrócił się do Trybunału na mocy art. 177 Traktatu o Wspólnocie Europejskiej o orzeczenie wstępne w sprawie postępowania toczącego się przed tymże sądem pomiędzy rzeczonym organem a

Dorsch Consult Ingenieurgesellschaft mbH

oraz

Bundesbaugesellschaft Berling mbH

w sprawie interpretacji art. 41 Dyrektywy Rady 92/50/EEC z dnia 18 czerwca 1992 r. dotyczącej koordynacji trybu udzielania zamówień na świadczenie usług (DzUWE 1992 nr L 209 str. 1).

TRYBUNAŁ

w składzie: G.C. Rodriguez Iglesias, Przewodniczący, G.F. Mancini, J.C. Moitinho de Almeida, J.L. Murray i L. Sevón (Przewodniczący Izb), C.N. Kakouris, P.J.G. Kapteyn, C. Gulman, D.A.O. Edward, J.-P. Puissechet, G. Hirsch, P. Jann (Sprawozdawca), H. Ragnemalm, M. Wathelet i R. Schintgen, Sędziowie

Adwokat generalny: G. Tesouro

Rejestrator: H.A. Ruhl, Główny Administrator

po rozważeniu pisemnych uwag złożonych w imieniu:

- Dorsch Consult Ingenieurgesellschaft mbH przez Franz Gunter Siebeck, Rechtsanwalt, Monachium,

- Rządu Niemieckiego przez Ernst Roder, Ministerialrat w Federalnym Ministerstwie Spraw Gospodarczych, i Bernd Kloke, Oberregierungsrat w tymże ministerstwie, występujących w charakterze Pełnomocników,

- Komisji Wspólnot Europejskich przez Hendrik van Lier, Doradcę Prawnego, i Claudia Schmidt, z Biura Prawnego, występujących w charakterze Pełnomocników,

biorąc pod uwagę sprawozdania do rozprawy,

po wysłuchaniu ustnych wystąpień Dorsch Consult Ingenieurgesellschaft mbH, Rządu Niemiec i Komisji na posiedzeniu w dniu 28 stycznia 1997 r.

po wysłuchaniu Opinii Rzecznika Generalnego na sesji w dniu 15 maja 1997 r.,

wydaje następujące

orzeczenie

Podstawa orzeczenia

1. W zarządzeniu z dnia 5 lutego 1996 r., które Trybunał otrzymał w dniu 21 lutego 1996 r., Vergabeüberwachungsausschub des Bundes (Niemiecka Federalna Rada Nadzorująca Udzielanie Zamówień Publicznych, dalej zwana "Federalną Radą Nadzorującą") zwróciła się do Trybunału na podstawie art. 177 Traktatu o orzeczenie wstępne w kwestii interpretacji art. 41 Dyrektywy Rady 92/50/EEC z dnia 18 czerwca 1992 r. dotyczącej koordynacji trybu udzielania zamówień publicznych na świadczenie usług (DzUWE 1992 nr L 209 str. 1).

2. Kwestia ta została podniesiona w trakcie postępowania, którego stronami są spółki Dorsch Consult Ingenieurgesellschaft mbH (dalej zwana "Dorsch Consult") i Bundesbaugesellschaft Berling mbH (dalej zwana "organem udzielającym zamówienia publicznego"), w sprawie trybu udzielania zamówień na świadczenie usług publicznych.

3. W dniu 28 czerwca 1995 r. organ udzielający zamówienia publicznego opublikował w Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich zaproszenie do przetargu na umowę o świadczenie usług architektonicznych i budowlanych. W dniu 25 sierpnia 1995 r. firma Dorsch Consult złożyła ofertę w organie udzielającym zamówienia publicznego. W sumie złożono 18 ofert, z czego siedem, w tym ofertę Dorsch Consult, wybrano do dalszego rozważenia. W dniu 30 listopada 1995 r. dwie spółki, wraz z architektem, zostały wybrane na wykonawcę usług stanowiących przedmiot zamówienia. Umowa została podpisana w dniu 12 stycznia 1996 r. W dniu 25 stycznia 1996 r. firma Dorsch Consult została poinformowana, że jej oferta nie była najbardziej korzystna pod względem finansowym.

4. Po otrzymaniu wiadomości, że organ udzielający zamówienia publicznego nie wybrał firmy na wykonawcę zamówienia, lecz jeszcze przed formalnym odrzuceniem oferty, Dorsch Consult złożyła wniosek w dniu 14 grudnia 1995 r. w Bundesministerium für Raumordnung, Bauwesen und Städtebau (Federalnym Ministerstwie Planowania Regionalnego, Budownictwa i Urbanistyki), jako organie odpowiedzialnym za kontrolę udzielonych zamówień publicznych (Vergabepflichtstelle), domagając się wstrzymania procedury udzielania zamówienia i udzielenia jej zamówienia. W opinii firmy zawierając umowę z innym przedsiębiorstwem organ udzielający zamówienia publicznego naruszył postanowienia Dyrektywy 92/50 i ust. 57a(1) Haushaltsgrundsatzgesetz (Ustawy o

zasadach budżetowych, dalej zwanej "HGrG"). Decyzją z dnia 20 grudnia 1995 r. organ kontrolny stwierdził, że nie ma kompetencji w tej sprawie, ponieważ zgodnie z ust. 57a i 57b HGrG nie jest uprawniony do kontrolowania zamówień dotyczących usług.

5. W tych okolicznościach firma Dorsch Consult złożyła w dniu 27 grudnia 1995 r. wniosek do Federalnej Rady Nadzorującej, powołując się na to, że organ odwoławczy błędnie ustalił właściwość. Firma stwierdziła, że z uwagi na brak przełożenia Dyrektywy 89/665/EECz dnia 21 grudnia 1989 r. koordynującej przepisy i regulacje administracyjne, dotyczące stosowania procedur odwoławczych w udzielaniu zamówień publicznych na dostawę i roboty budowlane (Dz.UWE 1989 nr L 395 str. 33) na grunt prawa wewnętrznego, dyrektywa ma bezpośrednie zastosowanie i organy odwoławcze miały obowiązek jej przestrzegać.

6. Federalna Rada Nadzorująca stwierdziła, że Republika Federalna Niemiec jeszcze nie przełożyła Dyrektywy 92/50 na grunt prawa wewnętrznego. Pomimo wystosowania pisma okólnego przez Federalne Ministerstwo Spraw Gospodarczych w dniu 11 czerwca 1993 r. stwierdzającego, iż dyrektywa ma bezpośrednie zastosowanie i organy administracji mają obowiązek jej przestrzegać, nie można tego uważać za prawidłowe przełożenie dyrektywy. W opinii Federalnej Rady Nadzorującej w wypadku udzielania zamówień na świadczenie usług niemieckie prawo wewnętrzne nie upoważnia organu odwoławczego do ustalenia, czy postanowienia rządzące zamówieniami publicznymi były przestrzegane. Jest całkiem możliwe, że postanowienia Dyrektywy 92/50 skutkują bezpośrednio. Konkludując, Federalna Rada Nadzorująca nie ma pewności, czy na mocy art. 41 Dyrektywy 92/50 kompetencje istniejących organów kontrolnych także stosują się bezpośrednio do udzielania zamówień na świadczenie usług.

7. W związku z tym Federalna Rada Nadzorująca zawiesiła postępowanie i zwróciła się do Trybunału Sprawiedliwości o wydanie orzeczenia wstępnego w odpowiedzi na następujące pytanie:

"Czy art. 41 Dyrektywy 92/50/EEC z dnia 18 czerwca 1992 r. należy interpretować w ten sposób, że po dniu 30 czerwca 1993 r. organy utworzone przez państwa członkowskie, które - zgodnie z Dyrektywą Rady 89/665/EEC z dnia 21 grudnia 1989 r. - są kompetentne w sprawach odwołań dotyczących zamówień publicznych mieszczących się w zakresie Dyrektyw 71/305/EEC i 77/62/EEC, są także kompetentne w zakresie udzielania zamówień na świadczenie usług w rozumieniu Dyrektywy 92/50/EEC w celu ustalenia, czy doszło do domniemanego naruszenia wspólnotowego prawa zamówień publicznych lub przepisów krajowych uchwalonych celem wprowadzenia tego prawa?"

Podstawa prawna

8. Celem Dyrektywy 92/50 jest regulowanie udzielanie zamówień publicznych na świadczenie usług. Dotyczy to zamówień, których wartość przekracza pewien pułap. Odnośnie ochrony prawnej art. 41 stanowi:

"Art. 1 ust. 1 Dyrektywy Rady 89/665/EEC (...) otrzymuje następujące brzmienie:

“1. Państwa członkowskie zobowiązane są do podjęcia środków koniecznych dla zapewnienia, że decyzje podjęte przez zamawiających podlegają efektywnym, a zwłaszcza możliwie szybkim odwołaniom, zgodnie z warunkami określonymi w poniższych artykułach, a w szczególności w art. 2 ust. 8, na podstawie, że decyzje te naruszyły prawo Wspólnoty w dziedzinie zamówień lub przepisy krajowe wdrażające to prawo w odniesieniu do:

(a) postępowania o udzielenie zamówienia objętego Dyrektywą 90/531/EEC;

oraz

(b) zgodności z art. 3 ust. 2 lit. (a) tej Dyrektywy w przypadku zamawiających, których ten przepis dotyczy.”

9. Zgodnie z art. 44 ust. 1 Dyrektywa 92/50 winna być przełożona przez państwa członkowskie na grunt prawa wewnętrznego w terminie do dnia 1 czerwca 1993 r.

10. Art. 2 ust. 8 Dyrektywy 89/665 stanowi:

“8. Tam gdzie organy odwoławcze nie mają charakteru sądowego, ich decyzje muszą być zawsze uzasadnione na piśmie. Ponadto w takim przypadku należy wprowadzić przepisy gwarantujące postępowanie, dzięki któremu wszelkie ewentualnie bezprawne środki podjęte przez organ odwoławczy lub wszelkie uchybienia w wykonywaniu nadanych mu uprawnień będą mogły być przedmiotem odwołania w sądzie lub odwołania rozpatrywanego przez inny organ będący sądem lub trybunałem w znaczeniu art. 177 Traktatu i niezależny zarówno od zamawiającego, jak i organu odwoławczego.

Członkowie tego niezależnego organu są powoływani i opuszczają stanowisko na tych samych warunkach, co sędziowie, jeżeli chodzi o urząd odpowiedzialny za ich nominację, okres kadencji oraz ich odwołanie. Przynajmniej Przewodniczący tego niezależnego organu musi mieć takie same kwalifikacje zawodowe i prawne, jak sędziowie. Niezależny organ podejmuje decyzje po przeprowadzeniu postępowania, w którym wysłuchane są obie strony, a decyzje te są prawnie wiążące, w sposób określony przez każde państwo członkowskie.”

11. Dyrektywa 89/665 została przełożona na grunt prawa niemieckiego ustawą z dnia 26 listopada 1993 r. (BGB1. I, str. 1928), która wprowadziła do ustawy HGrG ust. 57a i 57c:

12. Ust. 57a.1 HGrG stanowi:

“W celu spełnienia zobowiązań wynikających z dyrektyw Wspólnot Europejskich Rząd Federalny uregułuje, w formie rozporządzenia, za zgodą Bundesrat, kwestie udzielania zamówień na dostawy, zamówień na roboty budowlane i zamówień kontraktów na świadczenie usług publicznych oraz trybu udzielania zamówień na świadczenie usług...”

13. Ust. 57b(1) HGrG stanowi o kontroli trybu udzielania zamówień na dostawy, zamówień na roboty budowlane i zamówień na świadczenie usług, o których mowa w ust. 57a(1), przez organy kontrolne. Zgodnie z ust. 57a(2) Rząd Federalny ma przyjąć, w formie rozporządzenia, za zgodą Bundesrat, postanowienia określające kompetencje tych organów kontrolnych. Zgodnie z podpunktem (3) organ kontrolny musi wszcząć procedurę odwoławczą jeżeli istnieje dowód naruszenia przepisów w zakresie zamówień publicznych mających zastosowanie na mocy rozporządzenia uchwalonego na podstawie ust. 57a. W szczególności musi wszcząć procedurę, kiedy osoba, która jest lub była zainteresowana danym zamówieniem twierdzi, iż wyżej wspomniane postanowienia zostały naruszone.

14. Zgodnie z ust. 57b(4) HGrG organ kontrolny musi ustalić, czy postanowienia przyjęte na mocy ust. 57a były przestrzegane. Może zmusić organ udzielający zamówienia publicznego do anulowania niezgodnych z prawem środków lub decyzji i podjęcia zgodnych z prawem środków lub decyzji. Może także tymczasowo zawiesić postępowanie o zamówienie publiczne. Na mocy ust. 57b(5) organ kontrolny może zażądać od organu udzielającego zamówienia publicznego udzielenia informacji, których potrzebuje do wykonania zadania. Podpunkt (6) przewiduje wnoszenie powództw o odszkodowanie przed sądami zwykłymi w wypadku naruszenia postanowień obowiązujących w zakresie udzielania zamówień.

15. Ust. 57c(1) HGrG stanowi, że zarówno Federacja jak i Landy muszą ustanowić radę nadzorującą, która będzie wykonywać swoje funkcje niezależnie, na własną odpowiedzialność, i nadzorować tryb udzielania zamówień w przedmiotowych dziedzinach.

Zgodnie z treścią podpunktów (2), (3) i (4) tego postanowienia każda rada nadzorująca ma obradować w izbach, w których skład wejdzie przewodniczący, ekspert urzędowy i ekspert-biegły, którzy mają być niezależni i podlegać wyłącznie przepisom prawa. Przewodniczący i jeden z ekspertów muszą być urzędnikami państwowymi. W sprawach dotyczących unieważnienia lub cofnięcia ich mianowania, niezależności lub dymisji mają zastosowanie analogiczne przepisy Richtergesetz (Ustawy o sądownictwie). W sprawach związanych z mianowaniem lub dymisją biegłych ekspertów także mają zastosowanie analogiczne przepisy Richtergesetz. W wypadku poważnego naruszenia obowiązków przez biegłego/ eksperta należy unieważnić jego mianowanie. Kadencja biegłych/expertów - członków rady nadzorującej wynosi pięć lat.

16. Zgodnie z podpunktem (5) rada nadzorująca ma za zadanie ustalić legalność ustaleń organów odwoławczych, ale nie bada sposobu ustalania przez nie stanu faktycznego. W wypadku stwierdzenia, że ustalenie jest niezgodne z prawem, rada nadzorująca poleca organowi odwoławczemu poczynienie nowych ustaleń przy uwzględnieniu własnych ustaleń prawnych. Zgodnie z ust. 57c(6) HGrG każda osoba zarzucająca naruszenie postanowień dotyczących udzielania zamówień publicznych może odwołać się do rady nadzorującej w terminie czterech tygodni od daty ustalenia przez organ odwoławczy.

17. Ust. 57c(7) HGrG ustanawia Federalną Radę Nadzorującą (Vergabeüberwachungsausschub des Bundes). W jej skład wchodzi - jako urzędnicy państwowi - przewodniczący i eksperci z departamentów decyzyjnych Bundeskartellamt (Federalnego Urzędu ds. Karteli). Prezes Bundeskartellamt decyduje o składzie Federalnej

Rady Nadzorującej oraz o tworzeniu i składzie jej izb. Mianuje biegłych/ekspertów i ich zastępców na wniosek wiodących publicznoprawnych izb handlowych. Sprawuje także nadzór administracyjny w imieniu Rządu Federalnego. Federalna Rada nadzorująca uchwała własny wewnętrzny regulamin.

18. Rząd Federalny przyjął rozporządzenie dotyczące udzielania zamówień w trybie ust. 57a HGrG. Rozporządzenie to ma jednak zastosowanie wyłącznie do zamówień na dostawę i roboty budowlane, a nie dotyczy zamówień na świadczenie usług. Dyrektywa 92/50 nie została jeszcze przełożona na grunt prawa wewnętrznego przez Republikę Federalną Niemiec.

19. Zgodnie z treścią ust. 57b i 57c HGrG Rząd Federalny przyjął rozporządzenie dotyczące procedury odwoławczej w stosunku do zamówień publicznych (Verordnung über das Nachprüfungsverfahren für öffentliche Verträge, BGB1. I 1994, str. 324). Ust. 2(3) tego rozporządzenia stanowi:

“Ustalenia organu odwoławczego dotyczące organu udzielającego zamówienia publicznego muszą być sporządzone na piśmie wraz z uzasadnieniem i doręczone bez zwłoki. Organ odwoławczy prześle bezzwłocznie osobie, która zgłosiła naruszenie przepisów o zamówieniach publicznych, tekst ustalenia zwracając uwagę na możliwość złożenia wniosku o ustalenie do rady nadzorującej w terminie czterech tygodni, z podaniem nazwy kompetentnej rady nadzorującej.”

20. Ust. 3 stanowi:

“(1) Tryb postępowania przed Radą Nadzorującą Przyznawanie Zamówień Publicznych podlega przepisom ust. 57c Haushaltsgrundsatzegesetz i niniejszego rozporządzenia, zgodnie z regulaminem uchwalonym przez radę.

(2) Rada Nadzorująca Przyznawanie Zamówień Publicznych ma obowiązek zwrócić się o orzeczenie wstępnie do Trybunału Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich, na mocy art. 177 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, jeżeli jej zdaniem orzeczenie wstępne w kwestii dotyczącej wykładni traktatu lub ważności i wykładni aktu prawnego przyjętego na tej podstawie jest konieczne dla umożliwienia rozstrzygnięcia sprawy.

(3) Przed wydaniem ustalenia przez izbę strony procedury należy wysłuchać przed organem odwoławczym zamówień publicznych.

(4) Izba nie ma prawa zawiesić procedury przyznawania kontraktu lub wydać innych poleceń dotyczących procedury przyznawania kontraktu.

(5) Izba przyjmuje ustalenie bezwzględną większością głosów. Ustalenia muszą być sporządzone na piśmie wraz z uzasadnieniem i doręczone stronom bez zwłoki.

21. Regulamin Federalnej Rady nadzorującej reguluje organizację i przydzielanie spraw oraz przebieg procedury, która polega na przesłuchaniu, na które wzywa się zainteresowane osoby, oraz warunki ustaleń Federalnej Rady Nadzorującej.

Dopuszczalność

22. Przed rozpatrzeniem pytania zgłoszonego przez sąd krajowy należy zbadać, czy Federalną Radę Nadzorującą można uważać, odnośnie postępowania, które doprowadziło do niniejszego wniosku o orzeczenie wstępne, za sąd lub trybunał w rozumieniu art. 177 Traktatu. Kwestię tę należy oddzielić od pytania, czy Federalna Rada Nadzorująca spełnia warunki określone w art. 2 ust. 8 Dyrektywy 89/665, która jest bez znaczenia w tej sprawie.

23. Celem ustalenia, czy organ wnoszący o orzeczenie wstępne to sąd lub trybunał dla celów art. 177 Traktatu, która to kwestia jest całkowicie regulowana przez prawo wspólnotowe, Trybunał bierze pod uwagę szereg czynników, takich jak to czy organ został utworzony zgodnie z prawem, czy jest to organ stały, czy jego właściwość jest obligatoryjna, czy jego tryb postępowania jest *inter partes*, czy stosuje przepisy ustawowe i czy jest niezależny (por. w szczególności orzeczenia w Sprawie C 61/65 Vaassen (nee Gobbels) [1966] ECR 261, Sprawie 14/86 Pretore di Saln przeciwko osobom nieznanym [1987] ECR 2545, ust. 7; Sprawie 109/88 Danfoss [1989] ECR 3199, ust. 7 i 8, Sprawie C-393/92 Almelo i Inni [1994] ECR I-1477 i Sprawie C-111/94 Job Centre [1995] ECR I-3361, ust. 9).

24. Odnośnie kwestii utworzenia zgodnie z prawem, Komisja oświadcza iż HGrG to ramowa ustawa budżetowa, która nie stanowi o prawach lub obowiązkach obywateli jako osób prawnych. Wskazuje, że czynności Federalnej Rady Nadzorującej ograniczają się do przeglądu ustaleń organów kontrolnych. Tym niemniej jak dotąd nie istnieje kompetentny organ kontrolny w zakresie kontraktów na świadczenie usług publicznych. W związku z tym Komisja stwierdza, że Federalna Rada Nadzorująca nie ma podstaw prawnych do działania w takich sprawach.

25. W tym zakresie wystarczy zauważyć, że Federalna Rada Nadzorująca została utworzona na mocy ust. 57a(7) HGrG. W związku z tym jej utworzenie zgodnie z prawem nie podlega dyskusji. Do ustalenia czy organ został utworzony zgodnie z prawem, nie ma znaczenia, że prawo krajowe nie udzieliło Federalnej Radzie Nadzorującej uprawnień w konkretnej dziedzinie kontraktów na świadczenie usług publicznych.

26. Nie ma także wątpliwości co do tego, że Federalna Rada Nadzorująca jest organem stałym.

27. Komisja stwierdza także, że Federalna Rada Nadzorująca nie ma przymusowej właściwości, który to warunek - jej zdaniem - może oznaczać dwie rzeczy: albo strony muszą zwrócić się od odpowiedniego organu odwoławczego o rozstrzygnięcie sporu lub ustalenie tego organu ma być wiążące. Komisja, przyjmując tę drugą interpretację, stwierdza, iż niemieckie prawo nie stanowi o wykonalności ustaleń Federalnej Rady Nadzorującej.

28. Po pierwsze, należy stwierdzić, że ust. 57c HGrG ustanawia radę nadzorującą jako jedyny organ badający zgodność z prawem ustaleń organów odwoławczych. Ustalenie naruszenia przepisów dotyczących zamówień publicznych wymaga złożenia odpowiedniego wniosku do rady nadzorującej.

29. Po drugie, zgodnie z ust. 57c(5) HGrG, w razie stwierdzenia przez radę nadzorującą niezgodności z prawem ustaleń organu kontrolnego, poleca temu organowi dokonanie nowego ustalenia w zgodzie z ustaleniami rady nadzorującej odnośnie stanu prawnego. Z tego wynika, że ustalenia rady nadzorującej są wiążące.

30. Komisja stwierdza także, iż zgodnie z własnym materiałem dowodowym Federalnej Rady nadzorującej, postępowanie toczone przed tym organem nie jest *inter partes* i nie można jej uznać za sąd lub trybunał w rozumieniu art. 177 Traktatu.

31. W tym punkcie przypominamy, iż wymóg prowadzenia postępowania przed organem wysłuchującym na zasadzie *inter partes* nie jest kryterium bezwzględny. Ponadto zgodnie z ust. 3(3) *Verordnung uber das Nachprüfungsvesfahren fur offentliche Auftrage*, strony postępowania toczonego przed organem odwoławczym zamówień publicznych muszą zostać wysłuchane przed wydaniem ustalenia przed zainteresowaną izbę.

32. Zdaniem Komisji kryterium dotyczące stosowania przepisów ustawowych także nie zostało spełnione, ponieważ - zgodnie z ust. 57c HGrG i ust. 3(1) *Verordnung uber das Nachprüfungsvesfahren fur offentliche Auftrage*, postępowanie przed Federalną Radą Nadzorującą jest prowadzone zgodnie z regulaminem uchwalonym przez radę, który nie dotyczy osób trzecich i nie jest publikowany.

33. Tym niemniej nie ulega wątpliwości, że Federalna Rada Nadzorująca ma obowiązek stosować przepisy dotyczące udzielania zamówień publicznych wyłożone w dyrektywach Wspólnoty oraz w przepisach krajowych przyjętych w celu przełożenia dyrektyw na grunt prawa wewnętrznego. Ponadto ogólne wymogi proceduralne, takie jak obowiązek wysłuchania stron, przyjęcia ustaleń absolutną większością głosów i ich uzasadnienia, są zawarte w ust. 3 *Verordnung uber das Nachprüfungsvesfahren fur offentliche Auftrage*, opublikowanej w *Bundesgesetzblatt*.

34. Wreszcie zdaniem Dorsch Consult i Komisji Federalna Rada Nadzorująca nie jest organem niezależnym. Wskazują na jej powiązania organizacyjne z *Bundeskartellamt*, która jako taka podlega nadzorowi Ministerstwa Spraw Gospodarczych, oraz na fakt, iż kadencja przewodniczącego i ekspertów urzędowych nie jest stała, a przepisy o bezstronności dotyczą wyłącznie biegłych ekspertów.

35. Po pierwsze należy zauważyć, że zgodnie z ust. 57c(10) HGrG rada nadzorująca wykonuje zadania w sposób niezależny i na własną odpowiedzialność. Zgodnie z ust. 57c(2) HGrG członkowie izb są niezależni i muszą jedynie przestrzegać prawa.

36. Zgodnie z ust. 57c(3) HGrG główne postanowienia Richtergesetz dotyczące unieważnienia lub cofnięcia ich mianowania oraz niezależności i usunięcia ze stanowiska są stosowane analogicznie do przepisów dotyczących urzędowych członków izb. Generalnie postanowienia Richtergesetz dotyczące unieważnienia lub cofnięcia mianowania sędziów mają także zastosowanie do biegłych. Ponadto bezstronność biegłych zapewnia ust. 57c(2) HGrG, który stanowi iż nie wolno im uczestniczyć w sprawach, w których sami byli zaangażowani z uwagi na udział w procesie decyzyjnym dotyczącym przyznania kontraktu lub na fakt, iż są lub byli oferentami lub przedstawicielami oferentów.

37. Należy także zaznaczyć, że w tym konkretnym wypadku Federalna Rada Nadzorująca wykonuje funkcje sędownicze, ponieważ może stwierdzić niezgodność z prawem ustalenia organu odwoławczego i polecić mu wykonanie nowego ustalenia.

38. Z powyższego wynika, że Federalną Radę Nadzorującą można uważać, odnośnie postępowania, które doprowadziło do niniejszego wniosku o orzeczenie wstępne, za sąd lub trybunał w rozumieniu art. 177 Traktatu, wskutek czego pytanie skierowane do sądu jest dopuszczalne.

Istota sprawy

39. W swoim pytaniu Federalna Rada Nadzorująca w zasadzie zapytuje, czy z art. 41 Dyrektywy 92/50 wynika, że w braku przełożenia tej dyrektywy na grunt prawa wewnętrznego do końca wyznaczonego okresu, organy odwoławcze państw członkowskich właściwe w sprawach dotyczących trybu udzielania zamówień na roboty i kontraktów na dostawy mogą także rozstrzygać odwołania dotyczące trybu udzielania zamówień na świadczenie usług.

40. Po pierwsze, należy stwierdzić, że ustalenie właściwości sądu lub trybunału uprawnionego do rozstrzygania sporów dotyczących praw osób wywodzonych z prawa wspólnotowego należy do kompetencji systemu prawnego każdego państwa członkowskiego. Jednakże państwa członkowskie mają obowiązek zapewnić skuteczną ochronę tych praw w każdym wypadku. Przy tym zastrzeżeniu Trybunał nie może angażować się w rozwiązywanie kwestii dotyczących właściwości sądów, które mogą wyniknąć w krajowym systemie sądownictwa w związku z kwalifikacją pewnych sytuacji prawnych opartych na prawie wspólnotowym (orzeczenie w sprawie C-446/93 SEIM [1996] ECR I-73, ust. 32).

41. Mimo iż art. 41 Dyrektywy 92/50 wymaga przyjęcia przez państwa członkowskie środków koniecznych dla zapewnienia skutecznych odwołań od postępowań o udzielenie zamówień na świadczenie usług, nie określa, które organy krajowe są organami właściwymi w tym zakresie lub czy mają to być te same organy, które państwa członkowskie wyznaczyły w zakresie zamówień na dostawy oraz roboty budowlane.

42. Tym niemniej wszystkie strony przyznają, że celem ust. 57a do 57c HGrG było przełożenie na grunt prawa wewnętrznego Dyrektywy 89/665, natomiast ust. 57a miał być podstawą do przełożenia Dyrektywy 92/50, czego Rząd Federalny jeszcze nie dokonał.

43. W związku z tym należy przypomnieć, że po pierwsze nałożony na państwa członkowskie na mocy dyrektywy obowiązek osiągnięcia skutku przewidzianego dyrektywą i ich obowiązek wynikający z art. 5 Traktatu podjęcia wszelkich właściwych środków o charakterze ogólnym lub specjalnym w celu zapewnienia realizacji tego zobowiązania, jest wiążący w odniesieniu do wszystkich władz państw członkowskich, a w szczególności, w sprawach związanych z właściwością terytorialną, do sądów. Z powyższego wynika, iż stosując prawo wewnętrzne, które zostało uchwalone przed lub po dacie dyrektywy, sąd krajowy poproszony o wykładnię prawa musi zinterpretować je, w jak najszerszym stopniu, w świetle sformułowań i celu dyrektywy, tak by osiągnąć zamierzony wynik, i tym samym spełnić wymogi trzeciego akapitu art. 189 Traktatu (por. Sprawa C-106/89 *Marleasing* [1990] ECR I-4135, punkt 8; Sprawa C-334/92 *Wagner Miret* [1993] ECR I-6911, punkt 20, Sprawa C-91/92 *Faccini Dori* [1994] ECR I-3325, punkt 26).

44. Po drugie, kwestia wyznaczenia organu właściwego w sprawie rozstrzygnięcia odwołań dotyczących zamówień na świadczenie usług ma związek ze sprawą, nawet w braku przełożenia Dyrektywy 92/50 na grunt prawa wewnętrznego. Jeżeli państwo członkowskie nie podjęło wymaganych środków wprowadzających lub uchwaliło środki, które są niezgodne z dyrektywą, Trybunał uznaje, pod pewnymi warunkami, prawo osób do powoływania się na przepisy dyrektywy przeciwko państwu członkowskiemu, które nie wywiązało się ze swoich zobowiązań. Mimo iż ta minimalna gwarancja nie może stanowić usprawiedliwienia zwolnienia państwa członkowskiego z obowiązku terminowego uchwalenia środków wprowadzających wystarczających do spełnienia celów poszczególnej dyrektywy (zob. w szczególności orzeczenie w Sprawie C-253/98 *Komisja przeciwko Niemcom* [1996] ECR I-2423, ust. 13), tym niemniej może skutkować umożliwieniem powoływania się przez osoby, przeciwko państwu członkowskiemu, na materialne postanowienia Dyrektywy 92/50.

45. Jeżeli odnośnych postanowień prawa wewnętrznego nie można interpretować w duchu Dyrektywy 92/50, wówczas zainteresowane osoby mogą, zgodnie z odpowiednimi procedurami przewidzianymi prawem wewnętrznym, domagać się odszkodowania za szkody poniesione wskutek braku przełożenia dyrektywy na grunt prawa wewnętrznego w wyznaczonym terminie (zob. w szczególności Sprawy Połączone C-178/94, C-179/94, C-188/94, C-189/94 i C-190/94 *Dillenkofer i Inni* [1996] ECR I-4845).

46. Z uwagi na powyższe, odpowiedź na pytanie skierowane do Trybunału brzmi następująco: z art. 41 Dyrektywy 92/50 nie wynika, by w braku przełożenia dyrektywy na grunt prawa wewnętrznego do końca wyznaczonego okresu organy odwoławcze państw członkowskich kompetentne w sprawie trybu udzielania zamówień na dostawy i na roboty budowlane mogły także rozpatrywać odwołania dotyczące trybu udzielania zamówień na świadczenie usług. Jednakże celem przestrzegania wymogu interpretowania prawa wewnętrznego w zgodzie z Dyrektywą 92/50 i wymogu skutecznej ochrony praw osób, sąd krajowy musi ustalić czy odnośne przepisy prawa krajowego dopuszczają uznawanie prawa osób do odwoływania się w sprawach dotyczących udzielania zamówień na świadczenie usług. W takich okolicznościach, jak okoliczności obecnej sprawy, sąd krajowy musi w szczególności ustalić, czy takie prawo odwołania może być wykonywane przed tymi samymi organami, co ustanowione w celu rozpatrywania odwołań na roboty budowlane.

Decyzja odnośnie kosztów

Koszty

47. Koszty poniesione przez Rząd Niemiec i Komisję Wspólnot Europejskich, które zgłosiły swoje uwagi Trybunałowi, nie podlegają zwrotowi. Ponieważ postępowanie to, jeśli chodzi o strony głównego postępowania, stanowi etap postępowania toczącego się przed trybunałem krajowym, decyzja w sprawie kosztów należy do kompetencji tegoż organu.

Sentencja orzeczenia

Na tej podstawie

TRYBUNAŁ

w odpowiedzi na pytanie zgłoszone przez Vergabeüberwachungsausschub des Bundes w zarządzeniu z dnia 5 lutego 1996 r. orzeka, co następuje:

“Z art. 41 Dyrektywy 92/50 z dnia 18 czerwca 1992 r. dotyczącej koordynacji trybu udzielania zamówień na świadczenie usług nie wynika, by wobec braku przełożenia dyrektywy na grunt prawa wewnętrznego do końca wyznaczonego okresu, organy odwoławcze państw członkowskich kompetentne w sprawie trybu udzielania zamówień na dostawy i na roboty budowlane mogły także rozpatrywać odwołania dotyczące trybu udzielania zamówień na świadczenie usług. Jednakże celem przestrzegania wymogu interpretowania prawa wewnętrznego w zgodzie z Dyrektywą 92/50 i wymogu skutecznej ochrony praw osób, sąd krajowy musi ustalić czy odnośne przepisy prawa krajowego dopuszczają uznawanie prawa osób do odwoływania się w sprawach dotyczących udzielania zamówień na świadczenie usług. W takich okolicznościach, jak okoliczności obecnej sprawy, sąd krajowy musi w szczególności ustalić, czy takie prawo odwołania może być wykonywane przed tymi samymi organami, co ustanowione w celu rozpatrywania odwołań dotyczących udzielania zamówień na dostawy i na roboty budowlane.”

**Orzeczenie Trybunału (Szósta Izba) z dnia 24 września 1998 r.
EvoBus Austria GmbH przeciwko Niederosterreichische
Verkehrsorganisations GmbH (Novog)**

Orzeczenie wstępne w odpowiedzi na pytanie Bundesvergabeamt - Austria

Zamówienia publiczne w sektorach: wodnym, energetycznym, transportu i telekomunikacji
- skutek dyrektywy, która nie została przełożona na grunt prawa wewnętrznego

Sprawa C-111/97

Strony

sprawy C-111/97

Bundesvergabeamt (Austria) zwrócił się do Trybunału na mocy art. 177 Traktatu o Wspólnocie Europejskiej o orzeczenie wstępne, w sprawie postępowania toczącego się przed tymże sądem, pomiędzy rzezonym organem a

EvoBus Austria GmbH

oraz

Niederosterreichische Verkehrsorganisations GmbH (Novog)

w sprawie interpretacji Dyrektywy Rady 92/13/EEC z dnia 25 lutego 1992r. koordynującej przepisy i regulacje administracyjne dotyczące stosowania zasad Wspólnoty w zakresie procedur udzielania zamówień przez podmioty działające w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i telekomunikacji (DzUWE 1992 nr L 76 str. 14).

TRYBUNAŁ

(Szósta Izba)

w składzie: H. Ragnemalm, Przewodniczący Izby, G.F. Mancini, P.J.G. Kapteyn (Sprawozdawca), J.L. Murray i K.M. Ioannou, Sędziowie

Adwokat generalny: N. Fennelly,

Rejestrator: H.A. Ruhl, Główny Administrator

po rozważeniu pisemnych uwag złożonych w imieniu:

- Rządu Austriackiego przez Wolf Okresek, Ministerialrat w Biurze Spraw Konstytucyjnych w Urzędzie Kanclerza Federalnego, występującego w charakterze Pełnomocnika,

- Komisji Wspólnot Europejskich przez Hendrik van Lier, Doradcę Prawnego i Claudia Schmidt z Biura Prawnego, występujących w charakterze Pełnomocników,

biorąc pod uwagę sprawozdania do rozprawy,

po wysłuchaniu ustnych wystąpień firmy Niederösterreichische Verkehrsorganisations GmbH (Novog), reprezentowanej przez Claus Casati, aplikanta adwokackiego, Wiedeń, Rządu Austrii, reprezentowanego przez Michael Fruhman z Federalnego Ministerstwa Spraw Zagranicznych, występującego w charakterze Pełnomocnika, i Komisji reprezentowanej przez Hendrik van Lier i Claudia Schmidt, na posiedzeniu w dniu 12 lutego 1998 r.

po wysłuchaniu Opinii Rzecznika Generalnego na sesji w dniu 2 kwietnia 1998 r.,

wydaje następujące

orzeczenie

Podstawa orzeczenia

1. W zarządzeniu z dnia 25 listopada 1996 r., które Trybunał otrzymał w dniu 17 marca 1997 r., Bundesvergabebamt (Federalny Urząd Zamówień Publicznych) zwrócił się do Trybunału na podstawie art. 177 Traktatu o Wspólnocie Europejskiej o orzeczenie wstępne w trzech kwestiach dotyczących interpretacji Dyrektywy Rady 92/13/EEC z dnia 25 lutego 1992r. koordynującej przepisy i regulacje administracyjne dotyczące stosowania zasad Wspólnoty w zakresie procedur udzielania zamówień przez podmioty działające w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i telekomunikacji (DzUWE 1992 nr L 76 str. 14).

2. Kwestia ta została podniesiona w trakcie postępowania, którego stronami są spółki EvoBus Austria GmbH (dalej zwana "EvoBus") i Niederösterreichische Verkehrsorganisations GmbH (dalej zwana "Novog"), w sprawie udzielenia zamówienia na dostawę autobusów.

Ramy prawne

3. Dyrektywa 92/13 wymaga, by państwa członkowskie ustanowiły odpowiednie procedury sprawdzania zgodności z prawem procesu udzielania zamówień publicznych w sektorach wymienionych w dyrektywie najpóźniej do 1 stycznia 1993 r.

4. Art. 1 dyrektywy stanowi:

“1. Państwa członkowskie zobowiązane są do podjęcia środków koniecznych dla zapewnienia, że decyzje podjęte przez zamawiających podlegają efektywnym, a zwłaszcza możliwie szybkim odwołaniom, zgodnie z warunkami określonymi w poniższych artykułach, a w szczególności w art. 2 (8), na podstawie, że decyzje te naruszyły prawo Wspólnoty w dziedzinie zamówień lub przepisy krajowe wdrażające to prawo w odniesieniu do:

(a) postępowania o udzielenie zamówienia objętego Dyrektywą 90/531/EEC;

oraz

(b) zgodności z art. 3 ust. 2 lit. (a) tej Dyrektywy w przypadku zamawiających, których ten przepis dotyczy.

2. Państwa członkowskie zobowiązane są do zapewnienia, że przedsiębiorstwa, które mogą wystąpić z roszczeniami z tytułu poniesionej szkody w kontekście procedury udzielania zamówienia, nie będą dyskryminowane w wyniku zawartego w niniejszej Dyrektywie rozróżnienia pomiędzy przepisami krajowymi wdrażającymi prawo Wspólnoty a pozostałymi przepisami krajowymi.

3. Państwa członkowskie zobowiązane są do zapewnienia, że środki odwoławcze, zgodnie ze szczegółowymi przepisami, które państwa członkowskie mogą wprowadzić, są dostępne co najmniej każdemu podmiotowi, który ma lub miał interes w uzyskaniu danego zamówienia, w przypadku, gdy taki podmiot doznał uszczerbku lub zagraża mu doznanie uszczerbku w wyniku domniemanego naruszenia przepisów. W szczególności, państwa członkowskie mogą wymagać od takiego podmiotu uprzedniego powiadomienia zamawiającego o domniemanym naruszeniu przepisów i o zamiarze skorzystania ze środków odwoławczych.”

5. Art. 2 stanowi:

“1. Państwa członkowskie zobowiązane są do wprowadzenia do procedur odwoławczych, określonych w art. 1, odpowiednich środków obejmujących prawo do:

(a) podjęcia, w możliwie najkrótszym terminie w postępowaniu doraźnym, środków tymczasowych w celu naprawy domniemanego naruszenia lub zapobieżenia dalszym szkodom dla podmiotów, o których mowa powyżej, w tym zawieszenia lub doprowadzenia do zawieszenia procedury udzielenia zamówienia lub wykonania decyzji podjętych przez zamawiającego i;

(b) uchylenia lub doprowadzenia do uchylenia decyzji bezprawnych, w tym usunięcia dyskryminujących specyfikacji technicznych, ekonomicznych lub finansowych specyfikacji zawartych w ogłoszeniu o zamówieniu, okresowych zawiadomieniach o planowanych zamówieniach, ogłoszeniu o istnieniu systemu kwalifikacji, zaproszeniu do przetargu, dokumentacji umowy lub w jakimkolwiek innym dokumencie związanym z procedurą udzielenia zamówienia;

albo

(c) podjęcia, przy najbliższej okazji, jeżeli to możliwe w procedurze doraźnej i, jeżeli to konieczne, w procedurze zwykłej, środków innych niż przewidziane w punktach (a) i (b), w celu naprawy domniemanego naruszenia i zapobieżeniu szkodom dla podmiotów, o których mowa powyżej; w szczególności nakazaniu wypłaty określonej kwoty w przypadkach, gdzie naruszenie nie zostało naprawione albo mu nie zapobieżono.

Państwa członkowskie mogą dokonać tego wyboru albo w stosunku do wszystkich zamawiających, albo w stosunku do kategorii jednostek określonych na podstawie obiektywnych kryteriów, tak by w każdym przypadku zachować efektywność ustanowionych środków, w celu niedopuszczenia do naruszenia interesów zainteresowanych podmiotów;

(d) oraz, w obu powyższych przypadkach, do przyznania odszkodowań podmiotom, które doznały uszczerbku w wyniku naruszenia przepisów

Gdy roszczenie o odszkodowanie uzasadniane jest faktem, że decyzja została podjęta niezgodnie z prawem, państwa członkowskie mogą zapewnić, w przypadkach, gdy wymaga tego system ich prawa wewnętrznego i istnieją odpowiednie organy o niezbędnych uprawnieniach w tym względzie, że podważana decyzja będzie uprzednio uchylona albo uznana za bezprawą.

2. Uprawnienia, o których mowa w ust. 1 mogą być przyznane oddzielnym organom odpowiedzialnym za poszczególne aspekty procedury odwoławczej.

3. Postępowanie odwoławcze samo w sobie nie musi mieć automatycznego skutku zawieszającego wobec postępowania o udzielenie zamówienia, do którego się odnosi.

4. Państwa członkowskie mogą uznać, że organ odwoławczy przy podejmowaniu decyzji o zastosowaniu środków tymczasowych może wziąć pod uwagę prawdopodobne konsekwencje podejmowanych środków dla wszystkich stron, które mogą doznać uszczerbku, a także dla interesu publicznego i organ ten może nie stosować takich środków, jeżeli ich negatywne konsekwencje mogłyby przewyższyć korzyści. Decyzja o niezastosowaniu środków tymczasowych nie może naruszyć pozostałych roszczeń podmiotu korzystającego ze środków odwoławczych.

5. Kwota, która ma być zapłacona zgodnie z ust. 1 lit. (c), musi być ustalona na poziomie odpowiednio wysokim, aby zniechęcić zamawiającego do popełnienia naruszenia lub

trwania w nim. Zapłata tej kwoty może być uzależniona od ostatecznej decyzji, że naruszenie rzeczywiście miało miejsce.

6. Skutki skorzystania z uprawnień, o których mowa w ust. 1, w stosunku do umowy podpisanej wskutek udzielenia zamówienia określa prawo krajowe. Ponadto państwo członkowskie może uznać, że, z wyjątkiem sytuacji, gdy decyzja musi zostać uchylona przed przyznaniem odszkodowania, po podpisaniu umowy wskutek udzielenia zamówienia, uprawnienia organów odwoławczych zostaną ograniczone do przyznania odszkodowań podmiotom, które doznały uszczerbku w wyniku naruszenia przepisów.

7. W przypadku gdy występuje roszczenie o odszkodowanie obejmujące zwrot kosztu przygotowania oferty lub uczestniczenia w postępowaniu związanym z udzieleniem zamówienia, od podmiotu występującego z roszczeniem wymaga się jedynie udowodnienia naruszenia prawa Wspólnoty w dziedzinie zamówień lub przepisów krajowych wdrażających to prawo oraz że miałyby on rzeczywistą szansę uzyskania zamówienia oraz że w konsekwencji tego naruszenia szansa ta została zaprzepaszczona.

8. Państwa członkowskie zobowiązane są do zapewnienia efektywnego wykonania decyzji podjętych przez organy odwoławcze.

9. Tam, gdzie organy odwoławcze nie mają charakteru sądowego, ich decyzje muszą być zawsze uzasadnione na piśmie. Ponadto, w takim przypadku należy wprowadzić przepisy gwarantujące postępowanie, dzięki któremu wszelkie ewentualnie bezprawne środki podjęte przez organ odwoławczy lub wszelkie uchybienia w wykonywaniu nadanych mu uprawnień będą mogły być przedmiotem odwołania w sądzie lub odwołania rozpatrywanego przez inny organ będący sądem lub trybunałem w znaczeniu art. 177 Traktatu i niezależny zarówno od zamawiającego, jak i organu odwoławczego.

Członkowie tego niezależnego organu, o którym mowa w pierwszym akapicie są powoływani i opuszczają stanowisko na tych samych warunkach, co sędziowie, jeżeli chodzi o urząd odpowiedzialny za ich nominację, okres kadencji oraz ich odwołanie. Przynajmniej Przewodniczący tego niezależnego organu musi mieć takie same kwalifikacje zawodowe i prawne, jak sędziowie. Niezależny organ podejmuje decyzje po przeprowadzeniu postępowania, w którym wysłuchane są obie strony, a decyzje te są prawnie wiążące w sposób określony przez każde państwo członkowskie.”

(DzUWE 1993 nr L 199 str. 84).

7. Ust. 7.2 BVergG stanowi:

“Niniejsza Ustawa dotyczy wyłącznie sektora wodnego, energetycznego, transportu i łączności w zakresie określonym w czwartym rozdziale trzeciej części. Postanowienia czwartej części nie dotyczą zamówień publicznych w tych sektorach.”

8. Czwarta część BVergG dotycząca ochrony prawnej (Rechtsschutz) przewiduje procedurę odwoławczą przed Bundesvergabeamt. Na mocy ust. 91.3 oferent, którego

oferta została odrzucona, może złożyć odwołanie do Bundesvergabeamt w sprawie zamówienia udzielonego przez sektor państwowy w terminie dwóch tygodni od powiadomienia o wynikach przetargu.

9. Czwarty rozdział zatytułowany "Przepisy szczegółowe dotyczące organów udzielających zamówień publicznych w sektorze wodnym, energetyczny, transportu i łączności" zawiera ust. 67.1 BVergG w brzmieniu następującym:

"Postanowienia niniejszego rozdziału dotyczą wyłącznie organów udzielających zamówień publicznych, o ile prowadzą one działalność w rozumieniu podpunktu 2, oraz prywatnych organów udzielających zamówień."

10. Dyrektywa 93/13 została przełożona na grunt prawa wewnętrznego poprzez ustawę federalną zmieniającą federalną ustawę o udzielaniu kontraktów na zamówienia publiczne oraz ustawy o zatrudnianiu cudzoziemców (BGB1 Nr 76/1996). Ustawa weszła w życie w dniu 1 stycznia 1997 r.

Główne postępowanie

11. W dniu 18 lipca 1996 r. EvoBus zwrócił się do Bundesvergabeamt z wnioskiem o uruchomienie procedury odwoławczej w trybie ust. 91.3 BVergG. Wniosek dotyczył postępowania przetargowego zainicjowanego przez Novog w sprawie dostawy 36 - 46 autobusów do świadczenia usługi ekspresowych międzymiastowych przewozów autobusowych.

12. Na poparcie wniosku firma EvoBus oświadczyła, że w toku postępowania wybrana oferta została zmieniona, przez co cena ponownego zakupu autobusów wzrosła z 34% do 55%.

13. W związku z tym Bundesvergabeamt zawiesił postępowanie i zwrócił się do Trybunału Sprawiedliwości o wydanie orzeczenia wstępnego w odpowiedzi na następujące pytanie:

"(1) Czy osoba może wywodzić z art. 1 ust. 1-3, art. 2 ust. 1, ust. 7 -9 lub innego postanowienia Dyrektywy 92/13/EEC, szczególne prawo wnioskowania o przeprowadzenie procedury odwoławczej przed organami lub sądami albo trybunałami zgodnie z art. 2 ust. 9 Dyrektywy 92/13/EEC, które jest wystarczająco precyzyjne i konkretne, że - w wypadku braku przełożenia przez państwo członkowskie postanowień rzeczonyj dyrektywy na grunt prawa wewnętrznego osoba ta może powoływać się na to postanowienie?"

Jeżeli odpowiedź na pytanie 1 jest twierdząca:

(2) Czy w toku przeprowadzania procedury odwoławczej sąd krajowy o cechach Bundesvergabeamt musi lekceważyć postanowienia prawa krajowego, takie jak ust. 7.2 w związku z ust. 67.1 Bundesvergabegesetz, które wykluczają prowadzenie przezeń procedury odwoławczej, nawet jeżeli prawo wewnętrzne przewiduje taką procedurę

odwoławczą wyłącznie celem przełożenia Dyrektywy 89/665/EEC na grunt prawa wewnętrznego?

Jeżeli odpowiedź na pytanie 1 jest twierdząca:

(4) Czy sąd wydający wyrok musi ignorować te lub porównywalne przepisy proceduralne prawa wewnętrznego w takich okolicznościach, jeżeli hamują one lub uniemożliwiają skuteczne przeprowadzenie procedury odwoławczej?”

Pierwsze i drugie pytanie

14. W pierwszym i drugim pytaniu, które w zasadzie należy rozważyć łącznie, sąd krajowy zapytuje, czy art. 1 ust. 1-3 i 2 ust. 1, ust. 7-9 oraz pozostałe postanowienia Dyrektywy 92/13 trzeba interpretować w taki sposób, że w wypadku braku przełożenia dyrektywy na grunt prawa wewnętrznego do końca okresu wyznaczonego na ten cel, organy kontrolne państw członkowskich kompetentne w sprawach związanych z trybem udzielania zamówień publicznych na dostawy oraz roboty budowlane mogą także rozpatrywać wnioski odwoławcze dotyczące procedur udzielania zamówień w sektorach: gospodarki wodnej, energetycznym transportu i telekomunikacji.

15. Należy zauważyć, że w orzeczeniu w sprawie Dorsch Consult (Sprawa C-54/96 [1997] ECR I-4961, punkt 40), Trybunał stwierdził, iż ustalenie właściwości sądu lub trybunału uprawnionego do rozstrzygania sporów dotyczących praw osób wywodzonych z prawa wspólnotowego należy do kompetencji systemu prawnego każdego państwa członkowskiego. Jednakże państwa członkowskie mają obowiązek zapewnić skuteczną ochronę tych praw w każdym wypadku. Przy tym zastrzeżeniu Trybunał nie może angażować się w rozwiązywanie kwestii dotyczących właściwości sądów, które mogą wynikać w krajowym systemie sądownictwa w związku z kwalifikacją pewnych sytuacji prawnych opartych na prawie wspólnotowym.

16. Ponadto należy zauważyć, mimo że art. 1 Dyrektywy 92/13 wymaga przyjęcia przez państwa członkowskie środków koniecznych do zapewnienia skutecznego systemu odwoławczego dotyczącego zamówień na świadczenie usług w sektorach wodnym, energetycznym, transportu i telekomunikacji, nie określa, które organy krajowe są organami kompetentnymi w tym zakresie, i co więcej nie wymaga, by były to te same organy, co organy wyznaczone przez państwa członkowskie w zakresie zamówień na dostawy oraz zamówień na roboty budowlane.

17. Wszystkie strony przyznają, że w czasie złożenia przez firmę EvoBus wniosku o odwołanie w Bundesvergabeamt, to znaczy 18 lipca 1996 r., Dyrektywa 92/13 nie została jeszcze przełożona na grunt prawa austriackiego.

18. Z uwagi na okoliczności, które Trybunał podkreślił w ust. 43 wyżej wspomnianego orzeczenia w sprawie Dorsch Consult, nałożony na państwa członkowskie na mocy dyrektywy obowiązek osiągnięcia skutku przewidzianego dyrektywą i ich obowiązek wynikający z art. 5 traktatu WE podjęcia wszelkich właściwych środków o charakterze

ogólnym lub specjalnym w celu zapewnienia realizacji tego zobowiązania, jest wiążący w odniesieniu do wszystkich władz państw członkowskich, w szczególności, w sprawach związanych z właściwością terytorialną, do sądów. Z powyższego wynika, iż stosując prawo wewnętrzne, które zostało uchwalone przed lub po dacie dyrektywy, sąd krajowy poproszony o wykładnię prawa musi zinterpretować je w jak najszerszym stopniu, w świetle sformułowań i celu dyrektywy, tak by osiągnąć zamierzony wynik i tym samym spełnić wymogi trzeciego akapitu art. 189 Traktatu WE (por. Sprawa C-106/89 *Marleasing* [1990] ECR I-4135, punkt 8; Sprawa C-334/92 *Wagner Miret* [1993] ECR I-6911, punkt 20, Sprawa C-91/92 *Faccini Dori* [1994] ECR I-3325, punkt 26).

19. Zobowiązanie to nakłada na sąd krajowy obowiązek ustalenia, czy odnośne postanowienia prawa krajowego pozwalają na uwzględnienie prawa osób do kontroli udzielania zamówień na świadczenie usług w sektorach wodnym, energetycznym, transportu i telekomunikacji. W takim wypadku takich okoliczności głównego postępowania sąd krajowy ma w szczególności obowiązek ustalić, czy prawo do odwołania może zostać wykonane przed tymi samymi organami, co organy ustanowione w celu rozpatrywania odwołań odnośnie udzielania zamówień publicznych na dostawy i roboty budowlane (por. orzeczenie w sprawie *Dorsch Consult*, op. cit., koniec punktu 46).

20. Strony głównego postępowania zgadzają się, że zgodnie z ust. 7.2 i ust. 67.1 BVergG organy udzielające zamówienia publicznego na mocy ust. 67.2 są wyraźnie wyłączone z systemu odwoławczego przewidzianego Ustawą zgodnie z treścią Dyrektywy 89/665.

21. W tych okolicznościach należy zwrócić uwagę, że jeżeli odnośnych postanowień prawa wewnętrznego nie można interpretować w duchu Dyrektywy nr 92/13, wówczas zainteresowane osoby mogą, zgodnie z odpowiednimi procedurami przewidzianymi prawem wewnętrznym, domagać się odszkodowania za szkody poniesione wskutek braku przełożenia dyrektywy na grunt prawa wewnętrznego w wyznaczonym terminie (*Dorsch Consult*, op. cit., punkt 45; w sprawie zobowiązania państw członkowskich w wypadku braku przełożenia dyrektywy zobacz Sprawy Połączone C-6/90 i C-9/90 *Francovich i Inni* [1991] ECR I-5357 i Sprawy Połączone C-178/94, C-179/94, C-188/94, C-189/94 i C-190/94 *Dillenkofer i Inni* [1996] ECR I-4845).

22. Z uwagi na powyższe, odpowiedź na pierwsze i drugie pytanie brzmi następująco: art. 1 ust. 1-2, art. 2 ust. 1 ust. 7-9 oraz pozostałych postanowień Dyrektywy 92/13 nie można interpretować w ten sposób, że w braku przełożenia dyrektywy na grunt prawa wewnętrznego do końca wyznaczonego okresu organy kontrolne państw członkowskich kompetentne w sprawie trybu udzielania zamówień publicznych na dostawy i roboty budowlane mogą także rozpatrywać odwołania dotyczące trybu udzielania zamówień publicznych w sektorach: gospodarki wodnej, energetycznym, transportu i telekomunikacji. Jednakże celem przestrzegania wymogu interpretowania prawa wewnętrznego w zgodzie z Dyrektywą 92/13 i wymogu skutecznej ochrony praw osób, sąd krajowy musi ustalić czy odnośne przepisy prawa krajowego dopuszczają uznawanie prawa osób do wszczęcia procedury odwoławczej dotyczącej udzielania zamówień w sektorach wodnym, energetycznym, transportu i telekomunikacji. Sąd krajowy musi w szczególności sprawdzić, czy prawo wszczęcia procedury odwoławczej może być wykonane przed tymi samymi organami, co ustanowione w celu rozpatrywania odwołań dotyczących udzielania zamówień publicznych na dostawy i roboty budowlane. Jeżeli postanowień prawa wewnętrznego nie

można interpretować w zgodzie z Dyrektywą 92/13, wówczas zainteresowane osoby mogą, w odpowiednim trybie przewidzianym prawem wewnętrznym, domagać się odszkodowania tytułem szkód poniesionych wskutek braku przeniesienia dyrektywy na grunt prawa wewnętrznego w wyznaczonym terminie.

Trzecie pytanie

23. W świetle odpowiedzi na pierwsze i drugie pytanie nie ma potrzeby udzielać odpowiedzi na trzecie pytanie.

Decyzja odnośnie kosztów

Koszty

24. Koszty poniesione przez Rząd Austrii i Komisję Wspólnot Europejskich, które zgłosiły swoje uwagi Trybunałowi, nie podlegają zwrotowi. Ponieważ postępowanie to, jeśli chodzi o strony głównego postępowania, stanowi etap postępowania toczącego się przed sądem krajowym, decyzja w sprawie kosztów należy do kompetencji tegoż sądu.

Sentencja orzeczenia

Na tej podstawie

TRYBUNAŁ

(Szósta Izba)

w odpowiedzi na pytanie zgłoszone przez Bundesvergabebamt w zarządzeniu z dnia 25 listopada 1996 r., orzeka, co następuje:

“Ar. 1 ust. 1-2, art. 2 ust. 1, ust. 7-9 oraz pozostałych postanowień Dyrektywy 92/13 nie można interpretować w ten sposób, że w braku przełożenia dyrektywy na grunt prawa wewnętrznego do końca wyznaczonego okresu organy kontrolne państw członkowskich kompetentne w sprawie trybu udzielania zamówień publicznych na dostawy i zamówień na roboty budowlane mogą także rozpatrywać odwołania dotyczące trybu udzielania zamówień w sektorach wodnym, energetycznym, transportu i telekomunikacji. Jednakże celem przestrzegania wymogu interpretowania prawa wewnętrznego w zgodzie z Dyrektywą 92/13 i wymogu skutecznej ochrony praw osób, sąd krajowy musi ustalić czy odnośne przepisy prawa krajowego dopuszczają uznawanie prawa osób do wszczęcia procedury odwoławczej dotyczącej udzielania zamówień w sektorach: gospodarki wodnej, energetycznym, transportu i telekomunikacji. Sąd krajowy musi w szczególności sprawdzić, czy prawo wszczęcia procedury odwoławczej może być wykonane przed tymi samymi organami, co ustanowione w celu rozpatrywania odwołań dotyczących udzielania zamówień publicznych na dostawy i roboty budowlane. Jeżeli postanowień prawa wewnętrznego nie można interpretować w zgodzie z Dyrektywą 92/13, wówczas zainteresowane osoby mogą,

w odpowiednim trybie przewidzianym prawem wewnętrznym, domagać się odszkodowania tytułem szkód poniesionych wskutek braku przeniesienia dyrektywy na grunt prawa wewnętrznego w wyznaczonym terminie.”

**Orzeczenie Trybunału (Szósta Izba) z dnia 24 września 1998 r.
Walter Tögel przeciwko Niederösterreichische Gebietskrankenkasse**

Odniesienia do wstępnej decyzji: Bundesvergabeamt – Austria

Zamówienia na usługi – Bezpośredni skutek działania dyrektywy nie został uwzględniony w prawie krajowym – Klasyfikacja usług w zakresie transportu chorych.

Sprawa C-76/97

Sentencja orzeczenia

Na tej podstawie,

TRYBUNAŁ

(Szósta Izba),

w odpowiedzi na pytania, kierowane do niego przez Bundesvergabeamt w zarządzeniu z dnia 5 grudnia 1996 r., postanawia niniejszym, co następuje:

1. Ani art. 1 ust. 1-2, art. 2 ust. 1 ani żadne inne postanowienie Dyrektywy Rady 89/665/EEC z dnia 21 grudnia 1989 r., koordynującej przepisy i regulacje administracyjne, dotyczące stosowania procedur odwoławczych w udzielaniu zamówień publicznych na dostawy i roboty budowlane, nie może być interpretowane w taki sposób, aby oznaczało, że jeżeli Dyrektywa Rady 92/50/EEC z dnia 18 czerwca 1992 r. dotycząca koordynacji procedur związanych z udzieleniem zamówienia na usługi nie została przeniesiona na grunt prawa krajowego przed upływem wyznaczonego terminu, odwołania odnośnie procedur związanych z udzieleniem zamówienia na usługi mogą być kierowane także do organów odwoławczych, działających w państwach członkowskich i kompetentnych w sprawach dokonywania oceny procedur związanych z udzieleniem zamówienia na dostawy i roboty budowlane, a ustanowionych na podstawie art. 2 ust. 8 Dyrektywy 89/665. Jednakże, dla przestrzegania wymogu stanowiącego, iż prawo krajowe musi być interpretowane zgodnie z Dyrektywą 92/50 oraz wymogu, zgodnie z którym prawa podmiotowe muszą być skutecznie chronione, sąd krajowy musi ustalić czy odpowiednie przepisy prawa krajowego pozwalają na uznanie prawa osób fizycznych do wniesienia odwołania w związku z udzieleniem zamówienia na usługi. W takich okolicznościach, jakie powstały w niniejszym przypadku, sąd krajowy musi przede wszystkim zdecydować, czy takie prawo do wniesienia odwołania może być wykonane przed tymi samymi organami, co organy ustanowione w celu rozpatrywania odwołań w związku z udzieleniem zamówienia na dostawy i roboty budowlane. (...)